

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»

на тему: «Доходи та фінансові результати - особливості обліку, аналізу та аудиту (на прикладі ТОВ «АПОГЕЙ»)»

Виконавець:

студентка 61 групи факультету ФМОІТ

Пінті Тетяна Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Науковий керівник:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Лоханова Наталія Олексіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Пінті Т. І. «Доходи та фінансові результати – особливості обліку, аналізу та аудиту (на прикладі ТОВ «АПОГЕЙ»)).».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності». Одеський національний економічний університет. Одеса, 2024.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти організації обліку доходів та фінансових результатів діяльності підприємства, як економічної категорії та об'єкту обліку та їх нормативно-правове забезпечення.

Проаналізовано облікове відображення доходів і фінансових результатів діяльності підприємства та фінансовий стан підприємства на основі статистичних даних та економічних моделей.

Запропоновано напрями удосконалення системи бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу на підприємстві.

Ключові слова: доходи, витрати, фінансовий результат, облік, аналіз, рентабельність, аудит, економіко-статистичне моделювання.

ANNOTATION

Pinti T. "Revenues and financial results - features of accounting, analysis and audit (on the example of "APOGEY" LLC)".

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 071 "Accounting and taxation" under the educational program "Accounting, auditing and taxation of business activities ". Odessa National Economic University. - Odessa, 2024.

The paper examines the theoretical aspects of the organization of accounting for income and financial results of an enterprise, as an economic category and object of accounting, and their regulatory and legal support.

The accounting reflection of income and financial results of an enterprise and the financial condition of the enterprise are analyzed based on statistical data and economic models.

Directions for improving the accounting, audit and analysis system at the enterprise are proposed.

Keywords: income, expenses, financial result, accounting, analysis, profitability, audit, economic and statistical modeling.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Дохід та фінансовий результат як економічна категорія та об'єкт обліку	6
1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку доходів та фінансових результатів підприємства	11
1.3. Організаційні основи формування доходів та фінансових результатів	15
РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАХОДИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ на прикладі ТОВ «АПОГЄЙ»	22
2.1. Економіко-організаційна характеристика ТОВ «АПОГЄЙ»	22
2.2. Особливості обліку доходів та фінансових результатів на досліджуваному підприємстві	25
2.3. Шляхи вдосконалення організації обліку доходів та фінансових результатів, шляхи їх впровадження.....	33
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І АУДИТ ОПЕРАЦІЙ З ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	40
3.1. Аналіз доходів та фінансового стану ТОВ «АПОГЄЙ»	40
3.2. Аудит операцій з обліку доходів та фінансових результатів на ТОВ «АПОГЄЙ»	48
3.3. Економіко-статистичне моделювання та прогнозування фінансових результатів підприємства	55
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Актуальність теми. Однією з ключових причин існування будь-якого підприємства є досягнення позитивного фінансового результату. Прибуток як економічна категорія є ключовим чинником, що визначає перспективи розвитку підприємства та забезпечує фінансову основу для його діяльності. Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що стабільність економіки держави безпосередньо залежить від фінансової стійкості підприємств, які працюють у її межах. Доходи та фінансові результати господарської діяльності є важливими чинниками, які впливають на фінансовий стан підприємства. Отримання доходів сприяє зростанню власного капіталу підприємства і, відповідно, позитивному фінансовому результату, що забезпечує додаткові можливості для розвитку виробництва та, в кінцевому підсумку, покращує фінансове становище підприємства.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є розробка теоретичних основ і формулювання практичних рекомендацій для вдосконалення обліку та аналізу формування і використання доходів та фінансових результатів діяльності ТОВ «АПОГЕЙ».

Для досягнення цієї мети потрібно виконати такі завдання:

1. Дослідити історію виникнення термінів «дохід», «прибуток» і «фінансовий результат» як економічних категорій.
2. Розглянути теоретичні аспекти обліку доходів, зокрема визначити особливості їх класифікації.
3. Встановити особливості обліку доходів відповідно до міжнародних і національних стандартів бухгалтерського обліку.
4. Визначити основні проблеми, що виникають при формуванні фінансових результатів.
5. Обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення обліку доходів та фінансових результатів.

6. Розглянути ключові аспекти аудиторської перевірки та аналізу доходів і фінансового стану на ТОВ «АПОГЕЙ».

7. Розробити імітаційну економіко-математичну модель фінансового результату для детального аналізу.

8. Сформулювати рекомендації щодо удосконалення обліку доходів і фінансових результатів.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є господарська діяльність ТОВ «АПОГЕЙ» у контексті операцій, що стосуються обліку та аудиту доходів і фінансових результатів.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретико-методичні основи та організаційні принципи обліку і аудиту доходів та фінансових результатів.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в ході дослідження були використані такі методи: логічний – для побудови структури і логіки дипломної роботи; системний підхід – для аналізу проблеми та визначення напрямів удосконалення обліку доходів і фінансових результатів; індукція та дедукція – у процесі аналізу загальних тенденцій розвитку обліку доходів і фінансових результатів; порівняння – для зіставлення вітчизняних і міжнародних стандартів обліку доходів; таблично-графічний метод – для наочного представлення інформації; аналіз коефіцієнтів – для формування критеріїв оцінювання ефективності фінансової діяльності організації.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові документи України, Міжнародні стандарти фінансової звітності, план бухгалтерського обліку, а також наукові роботи, матеріали наукових конференцій, періодичні видання, навчальні посібники, спеціалізовані журнали і ресурси Інтернету. Практичну інформацію для дослідження було отримано на підприємстві ТОВ «АПОГЕЙ», зокрема використовувалися накази керівництва, службові записки, первинні документи, облікові регістри та форми фінансової звітності.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Дохід та фінансовий результат як економічна категорія та об'єкт обліку

У сучасному світі економічна діяльність підприємств підпорядкована багатьом факторам, серед яких дохід і фінансовий результат відіграють ключову роль. Ці два поняття є основою фінансової стабільності та розвитку будь-якого господарюючого суб'єкта, адже вони безпосередньо впливають на його можливості для інвестування, розвитку та задоволення потреб акціонерів.

Однією з ключових складових економічної стратегії будь-якого підприємства є стратегія максимізації доходів. Формування оптимального рівня доходу, достатнього для покриття поточних витрат, сплати податків і отримання прибутку, є обов'язковою умовою для успішного функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. Доходи відіграють надзвичайно важливу роль для всіх підприємств, незалежно від їхньої форми власності, сфери діяльності чи інших факторів. Тому ефективний аналіз доходів та чинників їх формування є критично важливим для оцінки результативності діяльності підприємства [32].

Основними факторами, які безпосередньо впливають на формування доходів підприємства, є наступні (табл. 1.1):

Таблиця 1.1

Фактори впливу на доходи підприємства

Фактор	Значення
1	2
Ринкова кон'юнктура	Зміни в попиті та пропозиції на ринку
Цінова політика	Встановлення цін на продукцію або послуги
Якість продукції	Вплив якості на задоволеність споживачів
Маркетинг	Ефективність реклами та просування
Конкуренція	Наявність конкурентів і їх стратегій
Витрати на виробництво	Вплив собівартості на прибуток

Продовження таблиці 1.1

1	2
Інновації	Впровадження нових технологій і продуктів
Державне регулювання	Закони, податки, ліцензії та інші норми
Економічна ситуація	Загальний стан економіки та її тренди
Соціальні фактори	Зміни в поведінці споживачів та суспільні тренди

Джерело: складено автором за матеріалами [35]

Дохід можна охарактеризувати як економічну категорію, що відображає грошові надходження підприємства, отримані внаслідок його господарської діяльності. Він є результатом виконання основних функцій підприємства: виробництва товарів або надання послуг. Основні джерела доходу включають виручку від продажу продукції, доходи від надання послуг, а також доходи від інвестицій. Класифікація доходів допомагає краще зрозуміти їх природу та структуру. Операційні доходи, які виникають у процесі основної діяльності, є фундаментом фінансової стабільності. Неопераційні доходи, такі як доходи від оренди чи продажу активів, можуть надавати підприємству додаткові ресурси, але не повинні бути єдиним джерелом прибутку.

Економічне значення терміну «доходи» в контексті теоретичних підходів науковців можна описати такими визначеннями:

- потік фінансових та інших ресурсів;
- усі отримання фірми внаслідок господарської діяльності;
- загальні надходження економічних вигід;
- доходи від продажу товарів або послуг;
- фінансові ресурси або активи;
- комплексна величина всіх надходжень;
- усі види отримання фінансів або активів;
- зростання економічних вигід через приріст активів або зменшення боргів.

Термін «дохід» доцільно розглядати як економічну категорію, що відображає отримання підприємством певних активів (матеріальних ресурсів або грошових коштів) або зменшення зобов'язань, що веде до збільшення

власного капіталу (за винятком збільшення капіталу через внески власників чи учасників).

Загалом, дохід підприємства залежить від обсягів продажів, рівня його розвитку, зусиль працівників і керівництва, а також від ряду зовнішніх чинників. Таким чином, дохід є одним з ключових показників, що відображають фінансовий стан підприємства та його основну мету діяльності.

Фінансовий результат – це підсумковий показник, що відображає співвідношення доходів і витрат за певний період. Він може бути як позитивним (прибуток), так і негативним (збиток). Фінансовий результат є важливим індикатором ефективності управління підприємством та його фінансового стану [42].

Формування фінансового результату підприємства є безперервним процесом, що включає комплекс дій щодо порівняння доходів і витрат з метою отримання позитивного сальдо. Це здійснюється шляхом використання різних технологій, ресурсів, а також застосування методів і прийомів управління. Формування фінансового результату також залежить від технологічних і виробничих процесів підприємства, зокрема від норм технологічного процесу, тривалості операційного циклу та особливостей виробництва продукції.

Основними факторами, що впливають на формування фінансового результату підприємства, є: обсяг виробництва продукції, ціна сировини та матеріалів, ціна реалізованої продукції, а також рівень і структура витрат [43].

Також варто виділити такі фактори:

- фактори, що визначають інвестиційні можливості підприємства, такі як етап життєвого циклу, рівень готовності інвестиційних проектів та вплив на їх реалізацію;
- фактори, що визначають здатність підприємства формувати капітал з альтернативних джерел, зокрема рівень власних фінансових ресурсів, можливість залучення додаткового акціонерного та позикового капіталу, а також доступність капіталу;

- фактори, що обумовлюють об'єктивні фінансові обмеження підприємства, такі як ступінь оподаткування дивідендів і майна, рівень рентабельності власного капіталу та розмір отриманого прибутку;

- фактори, до яких можна віднести стан дивідендних виплат, рівень платоспроможності, контроль фінансової діяльності позикового капіталу на ринку та складність процесу залучення позикових коштів [1].

Прибуток свідчить про успішність підприємства, його спроможність покривати витрати, сплачувати податки та здійснювати реінвестиції. Збиток, навпаки, може свідчити про наявність серйозних проблем, які потребують термінового вирішення. Таким чином, фінансовий результат є не лише показником ефективності, але й важливим інструментом для прийняття управлінських рішень [34].

Економічну роль прибутку можна описати так:

- прибуток є основним критерієм оцінки ефективності роботи підприємства;
- він виконує функцію захисту в разі загрози банкрутства;
- прибуток є головною метою підприємницької діяльності та стимулює ведення господарської діяльності;
- це основне внутрішнє джерело формування фінансових ресурсів;
- прибуток слугує джерелом для створення фондів стимулювання;
- прибуток підприємств створює умови для економічного розвитку суспільства в цілому [2].

Поняття «прибуток» є більш широким, ніж категорія «результат діяльності». Цю позицію підтверджують такі аргументи:

- фінансові результати не є ідентичними показнику чистого прибутку;
- фінансові результати пов'язані з показниками прибутку;
- категорія прибутку визначається кількісно неоднозначно, що ускладнює ототожнення прибутку та фінансових результатів підприємства;

- фінансові результати, отримані на основі бухгалтерських даних, не можуть надати адекватну інформацію про поточний стан;
- прибуток може бути об'єктом тактичного та стратегічного управління, тоді як фінансові результати є інструментом тактичного та оперативного управління й контролю [50].

Облік доходів та фінансових результатів є критично важливим аспектом діяльності підприємств. Він дозволяє своєчасно фіксувати та аналізувати всі грошові надходження, що забезпечує точність фінансової звітності. Наявність чіткого обліку доходів дозволяє підприємству не лише контролювати свої фінансові потоки, а й прогнозувати майбутні результати [53].

Облік фінансових результатів базується на зіставленні всіх доходів і витрат. Цей процес допомагає підприємствам оцінювати свою рентабельність, виявляти проблеми у фінансовій діяльності та коригувати стратегії. Також важливою є роль обліку в процесі підготовки звітності, що забезпечує прозорість фінансової інформації для інвесторів та інших зацікавлених сторін.

Основним джерелом інформації про формування та використання прибутку є Звіт про фінансові результати. У ньому представлені статті, що формують фінансовий результат від усіх видів діяльності.

Цей звіт надає можливість як зовнішнім, так і внутрішнім користувачам проаналізувати результати діяльності підприємства за минулі періоди, оцінити його прибутковість, ефективність використання ресурсів та рівень ризику невиконання планових показників рентабельності[39].

Отже, дохід і фінансовий результат є основними економічними категоріями, які формують базу для функціонування підприємства. Їх облік і аналіз є необхідними для забезпечення фінансової стабільності та ефективності діяльності. Розуміння цих понять та їх взаємозв'язку допомагає підприємствам приймати обґрунтовані рішення, що в свою чергу сприяє їхньому успішному розвитку в умовах сучасної економіки [4].

1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку доходів та фінансових результатів підприємства

Система бухгалтерського обліку не може повноцінно функціонувати без належного нормативно-правового забезпечення. Нормативна інформація щодо формування фінансових результатів діяльності підприємства спрямована, перш за все, на підтримку управлінських функцій, таких як аналіз, контроль і прогнозування доходів. Сучасне нормативно-правове забезпечення детально регулює процес формування доходів та фінансових результатів діяльності окремих підприємств [11].

Правова інформація відображена в законодавчих актах найвищої юридичної сили, зокрема в законах України, які регулюють діяльність суб'єктів підприємництва у сферах фінансових, господарських і трудових відносин.

Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється з метою забезпечення прозорості, достовірності та відповідності фінансової інформації міжнародним стандартам. Це регулювання сприяє формуванню стабільної фінансової системи, захисту прав інвесторів та кредиторів, а також підвищенню довіри до фінансових звітів підприємств. Крім того, воно допомагає забезпечити ефективний контроль за діяльністю підприємств та сприяє розвитку економіки в цілому [6].

Концептуальною основою для бухгалтерського обліку інформації про доходи підприємства та їх відображення у фінансовій звітності є відповідні стандарти, які стають глобальними, в рамках світової фінансової реформи, забезпечуючи прозорість як базу для створення більш адаптивної глобальної інфраструктури.

Питання методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності регулюються Міністерством фінансів України, яке затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші нормативно-правові акти, що стосуються його ведення та складання фінансової звітності.

Сучасне вітчизняне законодавство, яке регулює бухгалтерський облік фінансових результатів, являє собою багаторівневу систему, що активно формується. Рівні нормативно-правового забезпечення можна охарактеризувати наступним чином:

- законодавчий рівень – визначає сутність бухгалтерського обліку, його завдання, основні поняття, шляхи регулювання, організації та ведення обліку, а також подання фінансової звітності;
- нормативний рівень – встановлює базові правила формування повної та достовірної інформації про фінансові результати та їх подання у фінансовій звітності;
- методичний рівень – документи цього рівня мають рекомендаційний характер і містять методичні вказівки та роз'яснення щодо обліку фінансових результатів;
- організаційний рівень – документи у вигляді внутрішніх форм і інструкцій визначають правила раціональної організації обліку, використовуючи прогресивні форми і методи ведення обліку, а також відображають специфіку діяльності підприємства.

Основним нормативним актом, що регулює систему бухгалтерського обліку в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», ухвалений Верховною Радою України 16 липня 1999 року № 996-XIV, з внесеними змінами та доповненнями [45].

Цей закон є основним орієнтиром для всіх суб'єктів підприємницької діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність. Він регламентує організацію та ведення обліку на підприємствах, визначає первинні облікові документи та регістри, а також встановлює загальні вимоги до фінансової звітності. Закон також характеризує принципи ведення обліку і складання фінансової звітності, що дозволяє достовірно відображати інформацію про доходи, витрати та фінансові результати [13].

Крім того, у цьому законі наведено перелік підприємств, які зобов'язані складати фінансову та консолідовану звітність за міжнародними стандартами.

Міжнародні стандарти фінансової звітності є ефективним інструментом для підвищення зрозумілості та прозорості інформації. Вони формують основи визнання доходів і витрат, а також оцінки активів і зобов'язань, що дозволяє достовірно оцінювати ризики підприємства та порівнювати ефективність його діяльності. Це, у свою чергу, сприяє релевантній оцінці майбутнього потенціалу та розробці відповідних управлінських рішень.

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зазначено, що Положення (стандарти) бухгалтерського обліку ґрунтуються на Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку і «не суперечать міжнародним стандартам». Це свідчить про те, що кожному Положенню (стандарту) бухгалтерського обліку відповідає відповідний Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку та Міжнародні стандарти фінансової звітності [20].

Хоча Національні стандарти базуються на МСФЗ, вони все ж містять певні відмінності. У таблиці 1.2 представлено порівняння норм НП(С)БО та МСБО щодо складання «Звіту про фінансові результати».

Таблиця 1.2

Порівняння норм НП(С)БО та МСБО щодо складання «Звіту про фінансові результати»

Норми	НП(С)БО	МСБО
1	2	3
Структура звіту	Звіт про фінансові результати містить інформацію про доходи, витрати, чистий прибуток (збиток) та інший сукупний дохід.	Згідно з МСБО 1, звіт про прибутки і збитки також відображає чистий прибуток (збиток), однак має можливість включати різні компоненти сукупного доходу, що не відносяться до прибутків і збитків.
Визнання доходів	Визнання доходів здійснюється на основі принципу нарахування. Дохід визнається, коли є ймовірність, що отримані економічні вигоди призведуть до збільшення активів.	МСБО 15 визначає чіткі критерії для визнання доходів, базуючись на задоволенні зобов'язань. Дохід визнається в момент виконання зобов'язання перед покупцем.

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
Класифікація витрат	Витрати класифікуються за їх функціональним призначенням (операційні, фінансові, надзвичайні).	Витрати можуть класифікуватися як за функцією, так і за їх природою (прямі та непрямі), що дає більше гнучкості у представленні інформації.
Презентація та формати	Визначає більш формалізовану структуру звіту. Наприклад, немає чітких вимог щодо надання порівняльної інформації.	Вимагає, щоб підприємства надавали порівняльну інформацію за попередній період, що підвищує прозорість і зрозумілість звіту.

Джерело: складено автором за матеріалами [16]

Методологічні основи відображення та формування даних про фінансові результати у звітності в Україні регулюються Національними (положеннями) стандартами бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та «Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності» [36].

Що стосується обліку фінансових результатів, то нормативною основою для складання ключової форми фінансової звітності – Звіту про фінансові результати – є Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [15].

Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», у Звіті про фінансові результати подається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, а також інший сукупний дохід та загальний дохід підприємства за звітний період. Інформація, що міститься в цій формі фінансової звітності, повинна відповідати таким критеріям: бути зрозумілою і доступною для користувачів, які мають достатній рівень знань і зацікавлені в її розумінні.

Ці Положення (стандарти) визначають методологічні основи формування в обліку інформації про доходи та витрати підприємства, а також її відображення у фінансовій звітності. Зокрема, у Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» та 16 «Витрати» описуються умови визнання, оцінка та класифікація доходів і витрат [37]. Така інформація, що

міститься у відповідних законодавчих актах, надає можливість підприємствам здійснювати контроль за фінансовими результатами, проводити аналіз їх діяльності та оцінювати ризики. Чітке регулювання обліку доходів і витрат є важливим для забезпечення фінансової стабільності як окремих підприємств, так і економіки країни в цілому [18].

Крім того, належне нормативно-правове забезпечення обліку доходів та фінансових результатів сприяє формуванню довіри з боку інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін. Зрозумілі та прозорі фінансові звіти допомагають створити сприятливий інвестиційний клімат, що є надзвичайно важливим для розвитку бізнесу в Україні.

Отже, нормативно-правове забезпечення обліку доходів та фінансових результатів в Україні є складним і багатограним процесом, що потребує постійного вдосконалення та адаптації до змінюваних умов. Від його ефективності залежить не лише успіх окремих підприємств, а й стабільність економічної системи країни. Тому важливо продовжувати працювати над поліпшенням нормативно-правової бази, зокрема шляхом інтеграції з міжнародними стандартами, що забезпечить прозорість та достовірність фінансової звітності в Україні [19].

1.3. Організаційні основи формування доходів та фінансових результатів

Формування фінансових результатів є важливим аспектом діяльності підприємств, оскільки це безпосередньо впливає на їх економічний стан, платоспроможність і можливості для подальшого розвитку. В Україні облік фінансових результатів регулюється двома основними системами: бухгалтерським і податковим обліком. Кожен із цих видів обліку має свої специфічні підходи та вимоги, що визначає їх організаційні основи.

Бухгалтерський облік формує базу для визначення фінансових результатів підприємства. Основні принципи бухгалтерського обліку включають:

- Принцип нарахування. Дохід та витрати визнаються в момент їх виникнення, незалежно від фактичних грошових потоків. Це забезпечує реалістичну картину фінансового стану підприємства за звітний період.

- Достовірність і об'єктивність. Всі дані повинні підтверджуватися первинними документами, що забезпечує прозорість і довіру до фінансової звітності.

- Консерватизм. У випадках сумнівів щодо оцінки активів або зобов'язань, перевага надається обліку меншого фінансового результату, щоб знизити ризики.

Податковий облік регулюється законодавством і служить для визначення податкових зобов'язань підприємства. Основні аспекти податкового обліку включають:

- Специфічні правила формування доходів і витрат. Податкові норми можуть відрізнятися від бухгалтерських, що часто призводить до різних фінансових результатів у бухгалтерському і податковому обліку.

- Пільги та знижки. Податкове законодавство передбачає різні пільги, які можуть зменшити податкове навантаження. Це також впливає на формування фінансових результатів.

- Контроль і аудит. Податкові органи здійснюють перевірки правильності ведення податкового обліку, що вимагає від підприємств високого рівня відповідальності [30].

Взаємодія бухгалтерського та податкового обліку є критично важливою для коректного формування фінансових результатів. Фінансові результати, отримані в бухгалтерському обліку, служать основою для податкового обліку, але потребують корекцій відповідно до податкових вимог. Це передбачає:

- Коригування доходів і витрат. Необхідно враховувати особливості податкового законодавства при визначенні фінансових результатів.

- Документальне підтвердження. Усі дані повинні мати належну документацію для підтвердження в разі перевірок з боку податкових органів.

У податковому обліку основним інформаційним продуктом є дані, що стосуються оподаткування. Він передбачає ведення додаткової та спеціальної документації, яка відрізняється від фінансового обліку, а також складання податкової звітності. Мета і користувачі фінансового та податкового обліку є різними. Норми, що встановлені в податковому обліку, можуть бути використані в бухгалтерському обліку лише в тому випадку, якщо вони інтегровані в національні стандарти обліку [23].

В українському законодавстві відсутнє чітке визначення терміну «податковий облік». Теоретично його можна охарактеризувати як систему збору, фіксації та обробки інформації, необхідної для коректного визначення (обчислення) податкових зобов'язань платника. Податковий облік підпорядковується змінам у податковому законодавстві і розвивається власним шляхом, тоді як фінансовий облік, зберігаючи традиції та характерний для нього консерватизм, йде своїм курсом.

Існує кілька об'єктивних факторів, які ускладнюють повне відокремлення податкового обліку від фінансового:

- для обох видів обліку використовуються одні й ті ж облікові документи, які фіксують факти господарських операцій;
- організацію та ведення податкового обліку зазвичай здійснюють ті ж самі працівники – бухгалтери, щоб мати можливість використовувати дані бухгалтерського обліку для податкових розрахунків. Це також потребує внесення змін до порядку ведення бухгалтерського обліку деяких господарських операцій [26].

Отже, основна риса, що визначає спільність усіх підсистем, полягає в тому, що на основі інформації, сформованої кожною з підсистем обліку, ухвалюються управлінські рішення. Дані фінансового обліку про отримані фінансові результати дозволяють зовнішнім користувачам, зокрема інвесторам, приймати обґрунтовані рішення щодо можливих інвестицій у підприємство. Відомості з податкового обліку, які використовуються для розрахунку податкових зобов'язань, визначають суму прибутку, що

залишається в розпорядженні підприємства, та порядок його розподілу. Таким чином, на основі даних усіх облікових підсистем приймаються ключові управлінські рішення як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами. Основними джерелами цієї інформації можуть бути: інтерпретована інформація, податкова звітність, фінансова звітність.

У сучасний період економічного розвитку України, в умовах незалежності суб'єктів господарювання, дедалі більше важливим стає впровадження принципів самоокупності та самофінансування. Ключовим фактором їх реалізації є формування адекватного обсягу фінансових результатів, які не лише завершують діяльність підприємства, а й забезпечують основу для наступного циклу. Значення фінансових результатів полягає в їхньому внеску в зміцнення державного бюджету, підвищенні інвестиційної привабливості та активізації підприємств у виробничій і фінансовій сферах.

Достовірність формування фінансового результату є основою принципів і правил бухгалтерського обліку, дотримання яких є обов'язковим відповідно до законодавчої бази. Це включає концептуальні основи складання та подання фінансових звітів, міжнародні стандарти фінансової звітності, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

Для визначення фінансового результату підприємства у звіті потрібно порівняти доходи звітного періоду з витратами, понесеними для отримання цих доходів. При цьому доходи та витрати фіксуються в бухгалтерському обліку, а на основі цього обліку – у Звіті про фінансові результати, у момент їх виникнення, а не в момент отримання чи виплати грошей (спосіб нарахування).

Витрати – це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу через його вилучення або розподіл серед власників) за звітний період.

Доходи – це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, що сприяють зростанню власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників) за звітний період.

При способі нарахування дохід у Звіті про фінансові результати відображається в момент отримання активу або погашення зобов'язань, що призводять до збільшення власного капіталу підприємства (за винятком зростання капіталу через внески учасників). Витрати, у свою чергу, фіксуються у звіті в момент вибуття активу або збільшення зобов'язань, що ведуть до зменшення власного капіталу підприємства (окрім зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу серед власників). Згортання (перекриття) доходів і витрат не допускається, за винятком випадків, передбачених відповідними положеннями (стандартами) [29].

Формування фінансових результатів може варіюватися в залежності від цілей розвитку підприємства. Якщо підприємство орієнтується на високі темпи зростання, збільшення обсягу продажів, завоювання частки ринку та максимізацію прибутку, то метою формування фінансових результатів стає забезпечення високих темпів їхнього зростання. У випадку, коли підприємство стабілізує свою діяльність і задовольняється мінімальним рівнем рентабельності або навіть працює зі збитками, управління фінансовими результатами повинно бути спрямоване на досягнення суми, яка забезпечить поточну платоспроможність. Якщо ж у діяльності підприємства пріоритет мають інтереси власників, то основними показниками формування фінансових результатів стають рентабельність інвестицій [31].

У рамках ринкових відносин інформація про фінансові результати стає критично важливою для прийняття управлінських рішень на рівні підприємства та для розрахунку загальнодержавних статистичних показників. Значущість показника прибутку (збитку) для різних користувачів підкреслює об'єктивну потребу в запровадженні єдиних принципів та методологічних засад визнання доходів і витрат. Таким чином, точне та достовірне визначення

фінансового результату в системі бухгалтерського обліку забезпечується через застосування загальноприйнятих принципів визнання доходів, витрат і їх розподілу за звітними періодами [24].

Отже, організаційні основи формування фінансових результатів у бухгалтерському і податковому обліку потребують комплексного підходу. Правильна організація обліку сприяє ефективному управлінню фінансами підприємства та забезпечує виконання зобов'язань перед державою. У сучасних умовах важливо знайти баланс між вимогами бухгалтерського та податкового обліку, що дозволить підприємствам не лише зберігати стабільність, але й сприяти їх подальшому розвитку та успішній діяльності.

Висновки до першого розділу

Дохід та фінансовий результат є фундаментальними економічними категоріями, які визначають фінансовий стан, стабільність і розвиток підприємства. Вони впливають на здатність суб'єкта господарювання інвестувати, розвиватися та задовольняти інтереси акціонерів.

Дохід характеризує грошові надходження від основної діяльності підприємства, зокрема від продажу товарів, послуг чи інвестицій. Його формування залежить як від внутрішніх чинників (обсягів продажів, якості продукції, витрат), так і від зовнішніх (ринкової кон'юнктури, економічної ситуації, державного регулювання). Чітка класифікація доходів дозволяє аналізувати їх природу та оптимізувати фінансові процеси.

Фінансовий результат, відображаючи співвідношення доходів і витрат, є підсумковим показником ефективності діяльності підприємства. Він може бути позитивним (прибуток) чи негативним (збиток) і відіграє важливу роль у формуванні стратегій та прийнятті управлінських рішень.

Основними факторами є якість і обсяг виробництва, рівень витрат, цінова політика, конкуренція, інновації, економічна кон'юнктура, податкова політика, а також соціальні та технологічні зміни. Аналіз цих чинників є

необхідним для ефективного управління доходами та прибутковістю підприємства.

Прибуток є критерієм оцінки ефективності, джерелом формування фінансових ресурсів та економічного зростання підприємства. Він також виконує мотиваційну функцію, стимулюючи підвищення продуктивності праці та інноваційної діяльності.

Облік доходів і фінансових результатів дозволяє забезпечувати прозорість і точність фінансової звітності, а також допомагає оцінити поточний фінансовий стан і планувати майбутні результати. Звіт про фінансові результати є основним документом для аналізу прибутковості та ефективності діяльності.

Розуміння взаємозв'язку між доходами і фінансовими результатами допомагає підприємствам обґрунтовано приймати управлінські рішення, спрямовані на підвищення рентабельності, забезпечення фінансової стабільності та довгострокового розвитку в конкурентному середовищі.

Таким чином, дохід та фінансовий результат формують основу для стратегічного управління підприємством, сприяючи його успішному функціонуванню в умовах сучасної економіки.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАХОДИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ на прикладі ТОВ «АПОГЄЙ»

2.1. Економіко-організаційна характеристика ТОВ «АПОГЄЙ»

Юридична особа ТОВ «АПОГЄЙ», код ЄДРПОУ 34421853, було зареєстровано 21.07.2006 за адресою: 68003, Україна, Одеська обл., місто Чорноморськ, проспект Миру , будинок, 22/1-Н, квартира, 1. Розмір статутного капіталу юридичної особи складає 37 500,00. Уповноваженою особою юридичної особи Товариство з обмеженою відповідальністю «АПОГЄЙ» є Карасьов Вадим Євгенович. Організаційно-правова форма юридичної особи ТОВ «АПОГЄЙ».

Основний вид діяльності (КВЕД) – 43.29 Інші будівельно-монтажні роботи.

До інших видів діяльності ТОВ «АПОГЄЙ» відносяться:

- 28.22 Виробництво підіймального та вантажно-розвантажувального устаткування;
- 26.30 Виробництво обладнання зв'язку;
- 43.21 Електромонтажні роботи;
- 95.12 Ремонт обладнання зв'язку;
- 33.13 Ремонт і технічне обслуговування електронного й оптичного устаткування;
- 33.14 Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування;
- 33.20 Установлення та монтаж машин і устаткування;
- 41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель;
- 25.62 Механічне оброблення металевих виробів;
- 43.99 Інші спеціалізовані будівельні роботи, н.в.і.у.;

– 71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах;

– 74.90 Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н.в.і.у.

Головним і єдиним кінцевим бенефіціарним власником та засновником компанії є Опрєв Едуард Георгійович, частка якого складає 100,00%.

ТОВ «АПОГЄЙ» займається продажем, монтажем, технічним обслуговуванням. Основні напрямки діяльності - це встановлення та ремонт ліфтів пасажирських, панорамних, вантажних, котеджних, лікарняних, кухонних, автомобільних, ескалаторів, паркувальних систем, підйомників для осіб з інвалідністю, гідравлічних та електричних ліфтів. А також постачання ліфтового обладнання, запасні частини для ліфтів: привід дверей кабіни, балки кабіни, обмежувач швидкості 0.71м/с. 1м/с, шків о. с., шків натяжного пристрою, натяжний пристрій у зборі, пружини противаги та буфера, лебідки 160*40,160*50,180*45, станції керування ліфтом, електродвигуна-аір, аїс, АН160, АН180, поверховий перемикач ЕП-11-4, замок дверей шахти МП -201, та багато іншого на замовлення.

ТОВ «АПОГЄЙ» активно приймає участь у тендерах й здебільшого виграє у конкурентів.

Останніми замовниками були:

1. КП «МІСЬКЕ УПРАВЛІННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА» Чорноморської міської ради Одеської області - 47676668,00 грн.
2. Департамент міського господарства Одеської міської ради - 7972764,00 грн.
3. Управління капітального будівництва Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області - 3199732,00 грн.
4. ОСББ «Парусна-5» -1494386,00 грн.
5. Комунальна організація «Обласна служба експлуатації адміністративних будівель» - 594798,00 грн.

6. Державний заклад «Іллічівська басейнова лікарня на водному транспорті МОЗ України» - 455043,00 грн.
7. Державна установа «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України» - 329623,00 грн.
8. КП - фірма «Райдуга» - 298835,00 грн.
9. Комунальне некомерційне підприємство «Южненська міська лікарня» Южненської міської ради - 238128,00 грн.
10. 10. ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ» - 232767,00 грн.

Підприємство має Ліцензію Державно-Архітектурної інспекції України від 11 вересня 2019 року. Це дає можливість ТОВ «АПОГЕЙ» долучатись до виконання робіт, пов'язаних із провадженням господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми та значними наслідками (СС2, СС3) (Додаток 1).

Саме тому керівництвом ТОВ «АПОГЕЙ» в обов'язковому порядку та рішенням засідання комісії складається протокол з питань охорони праці та отримується дозвіл Державної служби України з питань праці на виконання таких робіт (Додаток 2,3).

На таких засадах після проходження навчання і виявлення потрібних та відповідних знань, кожен із робітників такої спеціальності отримує посвідчення про перевірку знань з питань охорони праці. Це є невід'ємною частиною допуску до робіт такого рівня. ТОВ «АПОГЕЙ» дотримується вимог законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці та промислової безпеки.

Майно товариства становлять основні фонди та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самотійному балансі Товариства.

Джерелом формування майна товариства є:

- майно, переданого Учасниками як вклад до статутного капіталу;
- грошові та матеріальні внески;

- прибутки, отримані від реалізації продукції, а також від інших видів господарської діяльності;
- прибутки від цінних паперів;
- кредити банків та інших кредиторів;
- капітальні вкладення;
- благодійні внески організацій, підприємств та громадян;
- придбання майна інших підприємств, установ, організацій;
- інші джерела, не заборонені чинним законодавством.

Податковий борг та борг по ЄСВ відсутні.

Для організації діяльності Товариства в його структурі створюються наступні органи управління:

- вищий орган управління – Загальні збори учасників;
- виконавчий орган – Директор (Додаток 4).

У своїй діяльності органи управління Товариством керуються чинним законодавством України, Статутом та внутрішніми документами Товариства.

2.2. Особливості обліку доходів та фінансових результатів на досліджуваному підприємстві

Фінансовий результат діяльності підприємства визначається як прибуток або збиток. Його достовірне формування базується на дотриманні принципів і правил бухгалтерського обліку, які регулюються законодавством. Серед основних нормативних документів – концептуальні основи складання та подання фінансових звітів, міжнародні стандарти фінансової звітності, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», План рахунків, Інструкція щодо його застосування, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, а також відповідні накази Міністерства статистики.

Визнані доходи класифікуються відповідно до вимог НП(С)БО 15 «Дохід», тоді як витрати підприємства формуються та розкриваються у фінансовій звітності згідно з НП(С)БО 16 «Витрати».

Фінансовий результат діяльності підприємства включає фінансові результати отримані від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Операційна діяльність охоплює основну діяльність підприємства, яка полягає у виробництві та реалізації продукції, що є основним джерелом доходу, а також інші види діяльності, які не належать до інвестиційної чи фінансової. Сюди входить, зокрема, реалізація іноземної валюти, операційна оренда активів, а також доходи чи витрати від курсових різниць. Інвестиційна діяльність пов'язана з придбанням та продажем необоротних активів і фінансових інвестицій, що не є частиною грошових еквівалентів. Фінансова діяльність зосереджується на змінах у розмірі та структурі власного і позикового капіталу підприємства. (Рис. 2.1).

Рис.2.1 Види діяльності підприємства.

Джерело: складено автором за даними ТОВ «АПОГЕЙ»

Інакше кажучи, інвестиційна діяльність пов'язана з вкладенням фінансових ресурсів для отримання доходу, а фінансова – зі залученням коштів через фінансові операції. Загальний фінансовий результат до оподаткування, що відображається у Звіті про фінансові результати, включає прибутки або збитки від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Для визначення чистого прибутку від операційної діяльності цей загальний результат необхідно скоригувати: доходи (прибутки) від інвестиційної та фінансової діяльності слід відняти, а збитки (втрати) – додати. У підсумку отримаємо фінансовий результат, який відображає виключно прибуток або збиток від операційної діяльності [31].

Система рахунків бухгалтерського обліку, призначена для відображення формування фінансових результатів діяльності підприємства, побудована на основі класифікації доходів і витрат за видами діяльності та функціями. Вона дозволяє визначити чистий дохід (прибуток) чи збиток за звітний період, а також слугує основою для складання Звіту про фінансові результати. Для узагальнення даних про фінансові результати від звичайної діяльності в Плані рахунків використовується рахунок 79 «Фінансові результати», який деталізується за субрахунками:

- 791 – «Результат операційної діяльності»;
- 792 – «Результат фінансових операцій»;
- 793 – «Результат іншої діяльності».

На дебеті рахунку 79 «Фінансові результати» відображаються суми, пов'язані із закриттям рахунків обліку витрат, а також нарахований податок на прибуток. На кредиті цього рахунку фіксуються суми, що відповідають закриттю рахунків обліку доходів. Кредитове сальдо рахунку 79 при його закритті переноситься на рахунок 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» [46].

Таким чином, фінансовий результат формується шляхом порівняння доходів від операційної, фінансової та іншої звичайної діяльності із відповідними витратами за звітний період. Відповідно до національного

Плану рахунків, для обліку доходів використовуються рахунки класу 7, для обліку витрат обов'язковими є рахунки класу 9, а рахунки класу 8 «Витрати за елементами» можуть застосовуватись за потреби.

Отже, величина фінансових результатів підприємства (прибутку чи збитку) залежить від точності та об'єктивності обліку доходів і витрат.

ТОВ «АПОГЕЙ» є платником податку на прибуток, то для обліку цього податку бухгалтер використовує рахунок 98 «Податок на прибуток». На рахунку 98 «Податок на прибуток» ведеться облік нарахованої суми податку на прибуток, що визначається від прибутку, відображеного в бухгалтерському обліку (незалежно від суми прибутку для цілей оподаткування).

Відповідно до НП(С)БО 15, дохід визнається у разі збільшення активів або зменшення зобов'язань, що спричиняє зростання власного капіталу (крім випадків, коли це зростання відбувається за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що дохід можна достовірно оцінити.

Для обліку доходів і витрат ТОВ «АПОГЕЙ» у Плані рахунків передбачено використання рахунків класів 7 і 9. Рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності» призначені для відображення доходів за видами діяльності.

Останній рахунок 7 класу – 79 «Фінансові результати» призначений для визначення фінансового результату – прибутку або збитку.

ТОВ «АПОГЕЙ» в процесі здійснення господарської діяльності одержує наступні види доходів:

- дохід (виручка) від реалізації товарів;
- інший операційний дохід.

Дохід від реалізації товарів визнається за умови виконання таких критеріїв:

1. підприємство передало покупцеві основні ризики та вигоди, пов'язані з правом власності на товар;
2. підприємство більше не бере участі в управлінні реалізованими товарами та не здійснює ефективного контролю над ними;

3. дохід може бути точно оцінений;
4. існує ймовірність отримання економічних вигід від операції;
5. витрати, пов'язані з операцією, можуть бути достовірно визначені.

На ТОВ «АПОГЕЙ» облік доходів від реалізації готової продукції не ведеться. Доходи від реалізації товарів обліковуються на субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів», однак аналітичний облік таких доходів відсутній. Чистий дохід від реалізації визначається шляхом віднімання від загального доходу (виручки) собівартості реалізованих товарів, витрат на їх збут, податків, зборів тощо. Після розрахунку фінансових результатів ці суми списуються на рахунок 79 «Фінансові результати». Узагальнення даних щодо доходів від реалізації проводиться в оборотно-сальдовій відомості за рахунком 702 (Додаток 5).

Найбільша частина доходу від діяльності ТОВ «АПОГЕЙ» складає сума доходу операційної діяльності від надання послуг, технічного обслуговування, яка обліковується на рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг».

Оскільки у підприємства є зовнішньо-економічна діяльність, ТОВ «АПОГЕЙ» використовує рахунок 71 «Інший операційний дохід» з використанням відповідних субрахунків 711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти» (Додаток 6).

Ведення рахунків класу 9 «Витрати діяльності» є обов'язковим для комерційних підприємств, включаючи ТОВ «АПОГЕЙ». Вони використовуються для обліку витрат у розрізі видів діяльності. Рахунки цього класу мають активний характер.

До витрат, що виникають через зменшення активів, належать:

- списання матеріалів для виробництва, ремонту основних засобів або адміністративних потреб;
- нарахування амортизації (зносу);
- списання основних засобів, МШП, нематеріальних та інших необоротних активів, що стали непридатними до використання;
- втрати від знецінення запасів;

- нестача запасів (сировини, матеріалів, готової продукції тощо);
- створення резерву сумнівних боргів або списання безнадійної дебіторської заборгованості;
- благодійні внески;
- економічні санкції (штрафи, пені, що були сплачені).

Витрати, що призводять до збільшення зобов'язань, включають:

- нарахування заробітної плати, податків, зборів та обов'язкових платежів;
- відрахування на обов'язкове чи добровільне страхування;
- транспортні витрати;
- витрати на оренду, комунальні послуги, зв'язок, рекламу;
- оплату послуг сторонніх організацій (аудиторських, консультаційних, юридичних, медичних тощо);
- інші витрати, пов'язані зі зростанням зобов'язань.

Згідно з пунктом 6 НП(С)БО 16, витрати звітного періоду визнаються у випадку зменшення активів або збільшення зобов'язань (за винятком ситуацій, пов'язаних із вилученням або розподілом капіталу власниками), за умови, що такі витрати можуть бути достовірно оцінені. Це означає, що достовірна оцінка є обов'язковою умовою для визнання витрат, так само як і для визнання інших активів чи зобов'язань. Витрати відносяться до відповідного звітного періоду одночасно з доходами, для отримання яких вони були здійснені, що відповідає принципам міжнародних стандартів фінансової звітності та національному принципу відповідності витрат доходам, визначеному в НП(С)БО. Якщо витрати неможливо безпосередньо пов'язати з доходами певного періоду, вони враховуються у складі витрат того періоду, коли були фактично понесені.

Згідно до прийнятої облікової політики, ТОВ «АПОГЕЙ» використовує в обліку витрат лише рахунки 9 класу. Відповідно до Наказу про облікову політику, витрати визнаються та відображаються в обліку згідно з вимогами НП(С)БО 16 «Витрати» на основі принципів нарахування та відповідності

доходів і витрат. Резерв сумнівних боргів не створюється. Забезпечення для покриття майбутніх операційних витрат, таких як виплати працівникам за відпустки, також не передбачене. У разі потреби зміни до облікової політики вносяться відповідно до вимог НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах».

Основною складовою витрат є витрати які використовуються для обслуговування виробничого процесу, що на субрахунку 901 «Собівартість реалізованої та готової продукції». Також використовується субрахунок 902 «Собівартість реалізованих товарів».

Важливою складовою є рахунок 91 «Загальновиробничі витрати», на якому обліковуються витрати на організацію виробництва та управління цехами, підрозділами, відділеннями, бригадами, а також витрати на утримання і експлуатацію машин і обладнання, включаючи амортизацію основних засобів. Сума цих витрат за 2023 рік склала 7305253,09 грн. Використовується рахунок 92 «Адміністративні витрати», що включає витрати на обслуговування офісу, витрати на відрядження, РКО та оренду землі обліковуються на рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності», що включає субрахунки 942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти», 945 «Витрати від операційної курсової різниці», 949 «Інші витрати операційної діяльності». Рахунок 951 «Відсотки за кредит» використовується для обліку витрат, пов'язаних із нарахуванням та сплатою відсотків за користування банківськими кредитами, оскільки банк має кредит, то відсотки по кредиту відраховуються на цей субрахунок (Додаток 7).

Фінансовий результат на ТОВ «АПОГЕЙ» визначається шляхом порівняння доходів і витрат звітного періоду, що були понесені для їх отримання. Облік фінансових результатів ведеться на рахунку 79 «Фінансові результати», а його сальдо списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Рахунок 44 використовується для обліку нерозподілених прибутків або непокритих збитків поточного та попередніх років, а також використаного

прибутку поточного року. На кредиті рахунку відображається збільшення прибутку, а на дебеті — збитки та використання прибутку.

У разі, якщо оборот по Кредиту рахунку 79 «Фінансові результати» більше за його оборот по Дебету, то різниця між оборотами зараховується до нерозподіленого прибутку. У цьому разі бухгалтер робить таку проводку: Дебет рахунка 79 «Фінансові результати» кореспондує з Кредитом рахунку 441 «Прибуток нерозподілений».

У разі, якщо оборот по Дебету рахунку 79 «Фінансові результати» більше за його оборот по Кредиту, різниця між цими оборотами списується на непокріті збитки. Бухгалтер робить таку проводку на суму різниці: Дебет рахунку 442 «Непокріті збитки» кореспондує з Кредитом рахунку 79 «Фінансові результати».

Оскільки ТОВ «АПОГЄЙ» є платником податку на прибуток, для обліку цього податку бухгалтер використовує рахунок 98 «Податок на прибуток». На цьому рахунку обліковується нарахована сума податку на прибуток, яка визначається на основі прибутку, зафіксованого в бухгалтерському обліку (незалежно від того, який прибуток використовується для цілей оподаткування).

На дебеті рахунку відображається сума нарахованого податку на прибуток, а на кредиті — його віднесення до фінансових результатів на рахунку 79.

Бухгалтерськими документами для обліку фінансових результатів є довідки або розрахунки бухгалтерії, які складаються в довільній формі. Саме в цих документах визначається фінансовий результат за даними рахунка 79 «Фінансові результати».

На ТОВ «АПОГЄЙ» для автоматизованого визначення фінансових результатів використовують програму «1С» (BAF), що дозволяє уникнути помилок при віднесенні витрат і доходів.

Використання автоматизації має низку переваг, зокрема для ефективного контролю за формуванням та обліком фінансових результатів, а

також під час складання форми № 2 фінансової звітності «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Для цих цілей розроблена зведена облікова форма, яка заповнюється на основі даних реєстрів синтетичного обліку та оборотно-сальдових відомостей, з урахуванням рахунків і субрахунків доходів і витрат, що використовуються в робочому плані рахунків підприємства.

2.3. Шляхи вдосконалення організації обліку доходів та фінансових результатів, шляхи їх впровадження

Облік являє собою складну інформаційну систему, ключовим елементом якої є облік фінансових результатів. Ця система забезпечує накопичення даних про доходи та витрати, що дозволяє визначати фінансовий результат діяльності підприємства. Важливим аспектом удосконалення обліку фінансових результатів є аналіз сучасних тенденцій і пошук шляхів покращення цього процесу на підприємствах.

Діюча методика відображення фінансових результатів діяльності підприємств у бухгалтерському обліку та узагальнення цієї інформації у Звіті про фінансові результати регламентується численними нормативно-правовими актами. Активні зміни в обліковому законодавстві, що супроводжуються внесенням поправок і доповнень, спрямовані на його удосконалення. Проте, на основі дослідженого матеріалу та аналізу цієї теми, можна зробити висновок, що досі існують певні невідповідності між окремими нормами. Наприклад, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає поняття «прибуток» і «збиток», але не дає визначення терміну «фінансовий результат», що призводить до відсутності єдиної думки серед науковців щодо його економічного змісту. НП(С)БО 1 затверджує форму та склад статей форми № 2 фінансової звітності, а методичні рекомендації Міністерства фінансів України № 433 регулюють питання заповнення форм фінансової звітності [37]. Інструкція про застосування Плану рахунків

бухгалтерського обліку № 291 визначає порядок ведення рахунків для узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємств, зокрема досліджуваного [40]. Однак інформація, наведена в цих нормативних актах, не повністю відповідає класифікації видів діяльності, затвердженій НП(С)БО 1, що знижує її достовірність і корисність.

Глобалізація світових відносин призвела до інтеграції господарств різних країн, а також до уніфікації організації та ведення бухгалтерського обліку і звітності, що зумовило розробку і застосування міжнародних стандартів фінансової звітності.

Згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), головною метою складання фінансової звітності є надання корисної інформації про фінансовий стан організації та результати її діяльності для широкого кола користувачів. Така інформація є важливою для прийняття економічних рішень користувачами [33].

Основоположними принципами, на яких ґрунтується поточна вітчизняна система обліку фінансових результатів, є:

1. Принцип тимчасової визначеності фактів господарської діяльності, що передбачає реєстрацію і відображення фінансових подій у обліку з моменту їх виникнення та врахування їх відповідно до відповідних звітних періодів.

2. Принцип безперервності діяльності, що означає, що організація припускається функціонувати в майбутньому, що є доступним для оцінки, і звітність повинна відображати цей факт, забезпечуючи неперервність розрахунків і звітності.

3. Принцип обачності, який передбачає обережний підхід до оцінки активів, зобов'язань, доходів і витрат, з урахуванням можливих ризиків та невизначеностей, а також зважаючи на необхідність забезпечення достовірності та надійності фінансової звітності.

Ці принципи сприяють найточнішому формуванню фінального результату звітного періоду, а також дотриманню правил визнання і

визначення доходів і витрат. Вони також узгоджені з принципами кумулятивності інформації в межах статичної балансової теорії.

У Господарському кодексі України, зокрема в статті 142, зазначено, що «прибуток (дохід) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, який визначається шляхом зменшення суми валового доходу за певний період на суму валових витрат і амортизаційних відрахувань». Водночас у бухгалтерському та податковому обліку терміни «валовий дохід» та «валові витрати» не використовуються, що свідчить про необхідність внесення змін до цього положення [9].

У завершальному етапі всієї системи бухгалтерського обліку відбувається підготовка бухгалтерської (фінансової) звітності організації. Ця звітність представляє собою комплексну інформацію про фінансовий стан і результати діяльності організації протягом певного звітного періоду і на певну дату. Звітність включає в себе численні показники, які відображаються в регістрах бухгалтерського обліку та на основі первинних облікових документів.

У сучасній постіндустріальній економіці та її інтеграції з міжнародною системою, особлива увага приділяється інтересам зовнішніх користувачів при формуванні бухгалтерської звітності. Цей концептуальний підхід є типовим явищем як у міжнародній, так і вітчизняній практиці, оскільки досягнення прибутку в умовах ринку має однакове значення.

Отже, в процесі формування бухгалтерської звітності виникає необхідність включення широкого спектра показників фінансових результатів. Це робиться як для задоволення інтересів користувачів, так і з метою контролю, аналізу та управління організацією. Цей розширений спектр показників фінансових результатів дозволяє користувачам приймати обґрунтовані та розсудливі рішення щодо функціонування організації [47].

З урахуванням великої кількості різних користувачів з різними інтересами та потребами в інформації, виникає потреба у розробці нових підходів до формування фінансової звітності. Ці підходи спрямовані на

вдосконалення, створення та відображення даних у форматі, який задовольняє потреби різних користувачів. Оскільки фактори призначення звітності впливають на питання, пов'язані з удосконаленням і формуванням бухгалтерської звітності, стає необхідним розробляти нові підходи, щоб забезпечити задоволення інформаційних потреб користувачів на різних рівнях і вирішення різноманітних завдань, що вимагає належного інформаційного та документального забезпечення результатів діяльності підприємства, а також ефективного контролю за їх формуванням і відображенням у обліку та звітності.

Після аналізу діяльності ТОВ «АПОГЕЙ» та формування фінансових результатів виявлено низку недоліків, які потребують вирішення або подальшого удосконалення.

Зокрема, в Наказі про облікову політику підприємства не охоплено низку методичних аспектів бухгалтерського обліку доходів та витрат, а саме:

- перелік змінних і постійних загальновиробничих витрат;
- номенклатура статей доходів та витрат;
- порядок розподілу чистого прибутку;
- первинні документи для обліку доходів, витрат та фінансових результатів;
- перелік субрахунків і аналітичних рахунків для відображення витрат, доходів і фінансових результатів у бухгалтерському обліку.

Розширене розкриття зазначених вище пунктів дозволило б точніше і коректніше класифікувати та формувати окремі види доходів і витрат; регламентувати документообіг у контексті формування доходів та витрат; забезпечити стратегічне планування діяльності та розподілу отриманого прибутку; а також надати можливість впровадження управлінського обліку для контролю за витратами, що є основою для генерування майбутніх доходів.

В Україні відсутній спеціалізований документ, який би повністю регламентував процес формування та використання прибутку підприємств. На досліджуваному підприємстві для фіксації прибутку використовуються

довідки та розрахунки бухгалтерії, які лише підтверджують факт його наявності. У зв'язку з цим виникає потреба у розробці внутрішнього регламентуючого документа, що забезпечить систематизацію обліку формування та визначення фінансових результатів на підприємстві.

Аналіз запропонованих шляхів удосконалення показав, що основними об'єктами для покращення є рахунки 79 «Фінансові результати», 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», 73 «Інші фінансові доходи» та 71 «Інший операційний дохід». Найбільше пропозицій стосуються удосконалення рахунку 79 «Фінансові результати».

Більшість науковців пропонують розширити кількість субрахунків або змінити назви існуючих, а також додати нові. Це дозволить усунути основний недолік формування фінансового результату в Плані рахунків бухгалтерського обліку, де на субрахунках 791 та 792 об'єднані два види діяльності підприємства. Так, на субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» поєднані основна та інша операційна діяльність, а на субрахунку 792 «Результат фінансових операцій» – інвестиційна та фінансова діяльність. Щодо рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», вчені пропонують використовувати субрахунки для обліку прибутків і збитків за різними видами діяльності.

Для підтримання існуючих тенденцій підприємству рекомендується розробити чітку стратегію. Успішна реалізація цієї стратегії передбачає ефективну, результативну та конкурентоспроможну господарську діяльність. У нашому випадку при розробці стратегічних планів необхідно зосередитися на трьох основних напрямках:

- матеріально–технічне забезпечення;
- управління маркетинговими дослідженнями (ринок закупівлі матеріалів, ринок збуду продукції);
- контроль фінансово–економічної діяльності підприємства.

Що стосується матеріально-технічного забезпечення, то на підприємстві спостерігається поступове збільшення витрат на придбання матеріалів, що, у

свою чергу, призводить до зростання собівартості. Керівництву слід звернути увагу на ці зміни, оскільки збільшення собівартості продукції веде до зниження прибутку і скорочення ринку збуту.

Ефективність та прибутковість діяльності підприємства значною мірою залежать від управління ним. В багатьох випадках підвищення ефективності підприємства є наслідком удосконалення управлінських процесів. В умовах сучасної конкуренції досягнення успіху можливе лише за умови постійного підвищення ефективності діяльності, що вимагає безперервного вдосконалення системи управління підприємством.

Роблячи висновки всі вище наведені фактори впливають на отримання доходу та його обсяг, але не менш впливовим фактором є те, що з моменту повномасштабного вторгнення, а саме з періоду 24 лютого 2022 року, діяльність підприємства зменшила свій темп, постачання товарів є в більшій мірі вітчизняним, зовнішня-економічна діяльність підприємства втратила сенс, кількість обслуговуваних міст скоротилася до міст, які знаходяться територіально неподалік від фактичної адреси досліджуваного підприємства. Ця подія не оминула стороною, не вплинувши на діяльність й ТОВ «АПОГЕЙ».

Бухгалтерська звітність є комплексною інформацією, яка відображає фінансове становище економічного суб'єкта на певну звітну дату, фінансові результати його діяльності та рух грошових коштів протягом звітного періоду. Ця інформація систематизована відповідно до вимог, встановлених Законом про бухгалтерський облік.

Висновки до другого розділу

ТОВ «АПОГЕЙ» займається продажем, монтажем, технічним обслуговуванням. Основні напрямки діяльності - це встановлення та ремонт ліфтів пасажирських, панорамних, вантажних, котеджних, лікарняних,

кухонних, автомобільних, ескалаторів, паркувальних систем, підйомників для осіб з інвалідністю, гідравлічних та електричних ліфтів.

Фінансовий результат діяльності підприємства визначається як прибуток або збиток. Його достовірне формування базується на дотриманні принципів і правил бухгалтерського обліку, які регулюються законодавством.

Фінансовий результат на ТОВ «АПОГЕЙ» визначається шляхом порівняння доходів і витрат звітного періоду, що були понесені для їх отримання. Облік фінансових результатів ведеться на рахунку 79 «Фінансові результати», а його сальдо списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Облік виступає складною інформаційною системою, важливою частиною якої є облік фінансових результатів. Ця система забезпечує накопичення даних про доходи та витрати, на основі яких визначається фінансовий результат діяльності підприємства. Для покращення обліку фінансових результатів важливим аспектом є аналіз сучасних тенденцій та шляхів удосконалення цього процесу на підприємствах.

Отже, підвищення витрат на матеріально-технічне забезпечення на підприємстві призводить до зростання собівартості продукції, що негативно впливає на прибуток та ринок збуту. Ефективність і прибутковість діяльності значною мірою залежать від удосконалення управлінських процесів, які необхідно постійно вдосконалювати в умовах посиленої конкуренції. Військовий конфлікт та повномасштабне вторгнення значно знизили темпи діяльності підприємства, скоротивши зовнішню торгівлю та обслуговувані міста.

У цих умовах бухгалтерська звітність залишається важливим інструментом для відображення фінансового стану підприємства та його результатів, відповідно до вимог законодавства.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І АУДИТ ОПЕРАЦІЙ З ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1. Аналіз доходів та фінансового стану ТОВ «АПОГЕЙ»

Одним із ключових показників, що значно впливає на ухвалення управлінських рішень, є співвідношення доходів і витрат, а також отриманий фінансовий результат. Тому важливо правильно й своєчасно відображати облікові операції підприємства: вести обліково-аналітичну роботу з точним відображенням доходів та витрат, а також вчасно складати й подавати звітність для зацікавлених користувачів [10].

Аналіз доходів та фінансового стану підприємства є важливою частиною фінансового управління, яка допомагає оцінити ефективність господарської діяльності, стабільність підприємства та його можливості для подальшого розвитку. Даний аналіз дозволяє керівництву ухвалювати обґрунтовані рішення, планувати стратегію розвитку та здійснювати контроль за фінансовими результатами. Розглянемо основні аспекти, що пояснюють значущість аналізу доходів та фінансового стану.

Аналіз доходів дозволяє визначити, чи є діяльність підприємства прибутковою та наскільки ефективно використовуються наявні ресурси. За допомогою фінансових показників, таких як валовий прибуток, операційний прибуток та чистий прибуток, можна визначити загальну рентабельність. Цей аналіз дозволяє виявити основні джерела доходів та витрат, що є важливим для оптимізації діяльності та підвищення прибутковості [14].

Фінансовий стан підприємства характеризується його здатністю виконувати фінансові зобов'язання перед кредиторами, працівниками, державними органами тощо. Аналіз платоспроможності допомагає визначити, чи має підприємство достатньо ліквідних активів для своєчасного погашення короткострокових зобов'язань. Оцінка фінансової стабільності здійснюється за допомогою коефіцієнтів, таких як коефіцієнт поточної та швидкої ліквідності.

Розуміння цього аспекту допомагає керівництву уникнути кризових ситуацій та уникнути ризиків банкрутства.

Аналіз фінансового стану є важливим інструментом для залучення інвестицій. Потенційні інвестори, аналізуючи доходи та стабільність підприємства, можуть ухвалювати рішення про доцільність інвестування. Чіткі та стабільні фінансові показники, які вказують на стійке зростання доходів, низький рівень заборгованості та високу рентабельність, збільшують довіру інвесторів і полегшують доступ до капіталу.

Аналіз фінансового стану є основою для стратегічного планування. На основі даних про доходи, витрати та фінансові показники, керівництво може прогнозувати майбутні результати, розробляти бюджети та встановлювати цілі для підвищення продуктивності. Це також сприяє ефективнішому управлінню фінансовими потоками та допомагає забезпечити відповідність поточних планів довгостроковій стратегії підприємства [17].

Аналіз фінансових показників дозволяє виявити як внутрішні, так і зовнішні ризики, що можуть негативно вплинути на діяльність підприємства. До них відносяться коливання цін на ресурси, зміни в законодавстві, економічна нестабільність тощо. Водночас фінансовий аналіз виявляє потенційні можливості для розширення бізнесу, освоєння нових ринків або залучення інновацій. Така інформація є надзвичайно важливою для прийняття своєчасних управлінських рішень.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства має на меті об'єктивну оцінку та виявлення резервів для підвищення ефективності їх управління.

Ефективне функціонування підприємства в умовах ринкової економіки можливе лише за умови досягнення позитивних фінансових результатів, які визначаються такими показниками, як прибуток і рентабельність.

Прибуток і рентабельність відображають відповідно абсолютну та відносну ефективність діяльності підприємства. Прибуток – це частина

доходу, що залишається після вирахування всіх витрат, пов'язаних із його отриманням.

Прибуток відображає абсолютний результат діяльності підприємства без врахування використаних ресурсів, тому його необхідно доповнювати показником рентабельності. Рентабельність визначає ступінь прибутковості підприємства [27].

Рентабельність – це якісний і вартісний показник, який демонструє рівень віддачі витрат або ефективність використання наявних ресурсів у процесі виробництва та реалізації продукції.

Підприємство вважається рентабельним, якщо виручка покриває не лише витрати на виробництво, але й забезпечує отримання прибутку. Отже, рентабельність характеризує ефективність діяльності підприємства та відображає його здатність збільшувати капітал.

Показники рентабельності відображають фінансові результати та дохідність різних напрямків діяльності підприємства, таких як виробнича, підприємницька чи інвестиційна, а також окупність витрат. На відміну від прибутку, вони більш комплексно характеризують підсумкові результати господарської діяльності, адже демонструють співвідношення отриманого ефекту до наявних або використаних ресурсів. Ці показники застосовуються для оцінки діяльності підприємства, а також як інструмент у розробці інвестиційної стратегії та формуванні цінової політики [48].

Зростання показників рентабельності залежить від низки факторів, зокрема вдосконалення управління виробничими процесами, ефективного використання ресурсів, стабільності фінансових розрахунків та надійності платіжних відносин із банками, постачальниками та клієнтами.

Основними чинниками збільшення прибутку є зростання обсягу виробництва та реалізації продукції, впровадження інноваційних технологій, підвищення продуктивності праці, зниження собівартості та покращення якості продукції.

Головним джерелом фінансових накопичень підприємств і організацій є виручка від реалізації продукції, зокрема її частина, що залишається після вирахування матеріальних, трудових і фінансових витрат на виробництво та реалізацію [52].

Тому ключовим завданням кожного суб'єкта господарювання є максимізація прибутку за мінімальних витрат через дотримання суворого режиму економії ресурсів і забезпечення їх максимально ефективного використання.

Виконання цих завдань сприятиме зростанню рентабельності виробництва, що робить аналіз і оцінку факторів, які впливають на рентабельність, надзвичайно важливим і актуальним.

Рентабельність характеризує прибутковість підприємства та є показником економічної ефективності його діяльності, що відображає підсумкові результати господарської роботи. Її обчислюють як співвідношення прибутку до середньорічної вартості основного капіталу та нормативних оборотних коштів [49].

Різновиди рентабельності призначені для оцінки діяльності підприємства.

Ці відносні показники дозволяють визначити рівень прибутковості підприємства стосовно всіх витрат, необхідних для отримання доходу. Зазвичай такі показники виражаються у відсотках.

Рентабельність є відносним показником, що характеризує фінансові результати діяльності підприємства. Ці показники вимірюють дохідність підприємства з різних аспектів і групуються відповідно до інтересів учасників економічного процесу ринкового обміну. Вони дають змогу оцінити ефективність використання вкладених ресурсів [54].

Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства ТОВ «АПОГЕЙ», їх рівень і динаміка розраховані на основі фінансової звітності, зокрема форми №1 «Баланс» та форми №2 «Звіт про фінансові результати», і подані нижче.

Таблиця 3.1

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу

Показник	Сума, тис. грн.			Питома вага, %		
	2022	2023	абсолютне відхилення (+,-)	2022	2023	абсолютне відхилення (+,-)
1	2	3	4	5	6	7
Власний капітал – усього	4664,2	4668,9	+4,7	100	100	-
Зареєстрований капітал	37,5	37,5	0	0,804	0,803	-0,001
Капітал у дооцінках	-	-	-	-	-	-
Додатковий капітал	-	-	-	-	-	-
Резервний капітал	-	-	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	4626,7	4631,4	+4,7	99,196	99,197	+0,001
Неоплачений капітал	-	-	-	-	-	-
Вилучений капітал	-	-	-	-	-	-

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «АПОГЕЙ» (Додаток 8,9)

Власний капітал підприємства у 2023 році збільшився на 4,7 тис грн, і склав 4668,9 тис грн, включно за рахунок того, що підприємство у 2023 році отримало на 4,7 тис грн прибутку більше ніж у 2022 році.

На підприємстві відбулися такі структурні зрушення: зросла питома вага нерозподіленого прибутку на 0,001 в.п. і зменшилася питома вага всіх інших складових власного капіталу.

Таблиця 3.2

Аналіз складу, структури та динаміки позикового капіталу підприємства

Показник	Сума, тис. грн.			Питома вага, %		
	2022 рік	2023 рік	абсолютне відхилення (+,-)	2022 рік	2023 рік	абсолютне відхилення (+,-)
1	2	3	4	5	6	7
Позиковий капітал - усього	31154,9	30716,7	-438,2	100,00	100,00	x
1. Довгострокові зобов'язання	2462,0	1490,1	-971,9	7,90	4,85	-3,05
2. Поточні зобов'язання – усього, у тому числі:	28692,9	29226,6	+533,7	92,10	95,15	+3,05
2.1. Кредити та займи	-	-	-	-	-	-
2.2. Кредиторська заборгованість – усього, у тому числі	10610,6	14799,3	+4188,7	34,06	48,18	+14,12

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5	6	7
2.2.1. за товари, роботи, послуги	7567,4	13294,9	+5727,5	24,29	43,28	+18,99
2.3. Інші поточні зобов'язання	18034,0	14427,3	-3606,7	57,88	46,97	-10,91

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «АПОГЕЙ» (Додаток 8,9)

Позиковий капітал за 2023 рік зменшився на 438,2 тис. грн. і склав 30716,7 тис. грн., це відбулося виключно у результаті зменшення довгострокових зобов'язань, сума яких зменшилась на 971,9 тис. грн. В структурі поточних зобов'язань у 2023 році найбільшу частку складає кредиторська заборгованість, що склала 14799,3 тис. грн., тобто 48,18%.

Аналіз власного і позикового капіталу показав, що на підприємстві власний капітал перевищує позиковий капітал, а це є позитивною тенденцією, бо провідна роль у створенні та функціонуванні підприємства належить саме власному капіталу.

Таблиця 3.3

Аналіз показників платоспроможності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку	2022 рік	2023 рік	Зміна (+,-)
1	2	3	4	5
1. Коефіцієнт абсолютної платоспроможності (ліквідності) (рекомендоване значення $\geq 0,2-0,25$)	[Грошові кошти та їх еквіваленти]: [Поточні зобов'язання]	0,135	0,112	-0,023
2. Коефіцієнт швидкої платоспроможності (ліквідності) (рекомендоване значення $\geq 0,8-1$)	[Грошові кошти та їх еквіваленти + кошти у розрахунках]: [Поточні зобов'язання]	0,649	0,696	+0,047
3. Коефіцієнт загальної платоспроможності (ліквідності) (рекомендоване значення $\geq 2-2,5$)	[Оборотні активи]: [Поточні зобов'язання]	0,935	0,965	+0,03

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «АПОГЕЙ» (Додаток 8,9)

Коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2022 році не відповідає нормативному значенню. Так, в 2022 році підприємство мало змогу покрити поточні зобов'язання за рахунок мобілізації грошових коштів та їх еквівалентів на 13,5%, а в 2023 році на 11,2% при нормативному значенні більше або дорівнює 20-25%. Тобто, спостерігається негативна тенденція щодо зменшення даного показника.

Коефіцієнт швидкої платоспроможності не відповідає нормативному значенню в 80-100%, але спостерігається позитивна тенденція щодо його збільшення. Так у попередньому році за рахунок грошових коштів та дебіторської заборгованості підприємство здатне було погасити 64,9% поточних зобов'язань, а у звітному році вже 69,6%.

Коефіцієнт загальної платоспроможності, як на кінець попереднього року, так і на кінець звітнього року не відповідає нормативному значенню. Так, в 2022 році підприємство мало змогу розрахуватись по поточним зобов'язанням за рахунок мобілізації усіх оборотних активів на 93,5%, а у 2023 році - на 96,5%, що є позитивним моментом діяльності підприємства.

Для підвищення рівня платоспроможності підприємству необхідно звернути увагу на дебіторську заборгованість з метою прискорення її погашення, акумулювати на рахунках грошові кошти, не допускати простроченої кредиторської заборгованості, що призводить до зростання фінансових витрат.

Таблиця 3.4

Аналіз складу, структури і динаміки фінансових результатів

Показники	Сума, тис. грн.		Структура елементів формування чистого прибутку, %		Зміна структури пунктів
	2022 рік	2023 рік	2022 рік	2023 рік	
1	2	3	4	5	6
1. Чистий дохід	16737,2	13068,0	100	100	-
2. Собівартість реалізованої продукції	13997,6	11759,3	83,63	89,98	+6,35
3. Валовий прибуток	2739,6	1308,7	16,37	10,01	-6,36
4. Інші операційні витрати	2202,9	1027,0	13,16	7,86	-5,3
5. Прибуток від основної операційної діяльності	536,7	313,4	3,21	2,40	-0,81

Продовження таблиці 3.4

1	2	3	4	5	6
6. Інші доходи	-	-	-	-	-
7. Фінансовий результат до оподаткування	5,9	5,7	0,045	0,436	+0,391
8. Чистий прибуток	4,8	4,7	0,037	0,036	-0,001

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «АПОГЕЙ» (Додаток 8,9)

Аналіз складу, структури і динаміки фінансових результатів ТОВ «АПОГЕЙ» за 2022–2023 роки демонструє суттєве зменшення чистого доходу підприємства з 16737,2 тис. грн до 13068,0 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції залишається основною складовою витрат, а її частка в структурі збільшилась на 6,36 в.п. (з 83,63% до 89,98%). Валовий прибуток зменшився на 6,36 в.п. Зменшення інших операційних витрат в структурі на 5,3 в.п. свідчить про зменшення загальних операційних витрат, що є позитивним. Прибуток від основної операційної діяльності зменшився на 0,81 в.п., що негативно позначилось на структурі. Чистий прибуток зменшився на 0,001 в.п.

Таблиця 3.5

Аналіз фінансових результатів ТОВ «АПОГЕЙ»

Статті	Сума, тис. грн		Відхилення (+, -) тис. грн
	2022 р.	2023 р.	
1	2	3	4
Чистий дохід	16737,2	13068,0	-3669,2
Собівартість реалізованої продукції	13997,6	11759,3	-2238,3
Валовий прибуток	2739,6	1308,7	-1430,9
Інші доходи	-	-	-
Інші операційні витрати	2202,9	1027,0	-1175,9
Фінансовий результат до оподаткування	5,9	5,7	-0,2
Податок на прибуток	1,1	1,0	-0,1
Чистий фінансовий результат	4,8	4,7	-0,1

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «АПОГЕЙ» (Додаток 8,9)

В 2022 році чистий дохід від реалізації продукції складав 16737,2 тис. грн, а в 2023 році сума чистого доходу від реалізації продукції зросла на 3669,2, тис. грн, та складає 13068,0 тис. грн.

Собівартість реалізованої продукції у 2023 році, порівняно з 2022 роком також зменшилась. Так, якщо в попередньому році собівартість становила 13997,6 тис. грн., то в звітному даний показник зменшився на 2238,3 тис. грн та складає 11759,3 тис. грн. Валовий прибуток за аналізований період зменшився з 2739,6 тис. грн в 2022 році до 1308,7 тис. грн. в 2023 році.

За результатами своєї діяльності підприємство як в 2022 так і в 2023 роках отримало чистий фінансовий результат – прибуток. Але сума чистого прибутку в 2023 році в порівнянні з 2022 роком зменшилась на 0,1 тис. грн та склала 4,7 тис. грн.

3.2. Аудит операцій з обліку доходів та фінансових результатів на ТОВ «АПОГЕЙ»

Ключовими елементами аудиту є якісне інформаційне забезпечення та ефективна організаційно-методична база, які охоплюють перевірку всіх аспектів формування фінансового результату. Для встановлення законності та коректності інформації у фінансовій звітності щодо господарської діяльності, а також для виявлення облікових помилок чи потенційного шахрайства, власник (акціонер, кредитор або інвестор) звертається до зовнішнього або внутрішнього аудиту. Така перевірка є однією з найскладніших і супроводжується високим рівнем ризику, оскільки виявлення перекручення або фальсифікації даних про доходи та фінансові результати є досить складним завданням і вимагає спеціалізованої незалежної експертизи [28].

Аудит доходів та фінансових результатів є незалежною перевіркою правильності та повноти формування даних у бухгалтерському обліку та їх відображення у фінансовій звітності підприємства. Організаційні засади аудиту охоплюють сукупність елементів, взаємозв'язок яких спрямований на досягнення цілей аудиту. До цих елементів належать мета, завдання, об'єкти, етапи, методи та джерела інформації, що стосуються певного напрямку діяльності підприємства [8].

Основною метою аудиту фінансових результатів є перевірка відповідності організації та методики обліку операцій з формування та використання доходів і фінансових результатів нормативно-правовим актам, які регулюють бухгалтерський облік. На цій основі формується об'єктивний висновок аудитора про достовірність ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності за доходами й фінансовими результатами в усіх суттєвих аспектах.

У ході дослідження було встановлено, що для досягнення поставленої мети аудитору потрібно перевірити:

- правильність формування фінансових результатів від операційної, фінансової та іншої діяльності;
- відповідність оформлених господарських операцій чинному законодавству;
- узгодженість даних звітності з інформацією синтетичного та аналітичного обліку складників кінцевого фінансового результату;
- використання прибутку, його розподіл, а також перевірку прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, фондів та резервів;
- коректність оподаткування прибутку;
- правильність складання звітності про фінансові результати [7].

Предметом аудиту доходів і фінансових результатів є господарська діяльність, яка впливає на формування доходів і фінансових результатів, а також внутрішні та зовнішні відносини, що виникають у процесі цієї діяльності.

Об'єктами аудиту є, зокрема, інформація про доходи та фінансові результати, а саме:

- дані, відображені в обліковій політиці компанії;
- відомості про здійснені господарські операції;
- інформація з первинних рахунків, реєстрів і звітів;
- результати перевірок обліку тощо.

Завдання аудиту доходів та фінансових результатів:

- перевірка правильності документального оформлення доходів, а також їх відображення на бухгалтерських рахунках та у фінансовій звітності;
- визначення відповідності відображення доходів і фінансових результатів положенням облікової політики підприємства;
- оцінка законності та правильності формування фінансових результатів підприємства;
- контроль повноти відображення фінансових результатів на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності;
- підтвердження коректності оцінки доходів та витрат у бухгалтерському обліку для встановлення фінансових результатів підприємства [12].

Для підготовки обґрунтованого звіту аудитор має зібрати достовірні докази, що вимагає проведення ряду процедур. Ці процедури складаються з певної послідовності методів, але це не означає, що кожен метод контролю суворо закріплений за конкретною аудиторською процедурою. Залежно від особливостей замовлення, в рамках аудиторської процедури можуть застосовуватися різні методи. Якість аудиторської послуги залежить від підбору оптимальної кількості та відповідних методів для кожної конкретної ситуації [22].

Завдання аудитора полягає в тому, щоб розробити й реалізувати аудиторські процедури, які дозволять зібрати достатні та прийнятні докази для формування обґрунтованих висновків, що стануть основою його професійної думки. Відповідно до МСА 500 «Аудиторські докази», одним із методів аудиту є перевірка, яка включає дослідження записів або документів (внутрішніх чи зовнішніх) у паперовій, електронній чи іншій формі, а також огляд активів. Рівень достовірності доказів, отриманих під час перевірки записів і документів, залежить від їх характеру та джерела, а у випадку внутрішніх документів — від ефективності системи внутрішнього контролю, що забезпечує їх формування. [27]

Ця процедура надає докази фактичного існування. Завдяки їй аудитор перевіряє правильність оформлення первинних документів, що підтверджують витрати та доходи, які впливають на фінансовий результат, а також процес формування самого фінансового результату. Запит є процесом отримання фінансової та нефінансової інформації від обізнаних осіб як у межах суб'єкта господарювання, так і поза ним. Ця процедура є необхідною для аудитора, коли потрібно отримати достовірну інформацію про діяльність підприємства та його фінансові результати. Це можуть бути відповіді керівного персоналу на запити, що сприятимуть аудитору в оцінці фінансових результатів компанії. Зовнішнє підтвердження є аудиторським доказом, отриманим у формі прямої письмової відповіді від третьої сторони (підтверджуючої сторони) в паперовому, електронному чи іншому вигляді. Подібні процедури зазвичай застосовуються для перевірки тверджень, пов'язаних із залишками на рахунках, їх компонентами, а також для отримання доказів про відсутність певних умов, таких як додаткові угоди, які можуть впливати на визнання доходів [44]. Аудитор використовує процедуру зовнішнього підтвердження для перевірки залишків на бухгалтерських рахунках, наявності первинних документів, що стосуються обліку доходів, витрат і фінансових результатів. Повторне обчислення являє собою аудиторську процедуру, яка перевіряє математичну точність документів або записів. Застосування цього методу є доцільним лише в разі, коли первинні документи або облікові регістри формуються вручну, наприклад, при перевірці правильності таксування та підсумкових даних. Повторне виконання передбачає незалежне проведення аудитором процедур або заходів внутрішнього контролю, які вже були здійснені в рамках внутрішнього контролю підприємства. У контексті перевірки фінансових результатів цей метод є так само актуальним, як і процедура повторного обчислення [3].

У наукових дослідженнях різних учених і практиків розглядаються джерела збору аудиторських доказів, проте класифікація інформаційного забезпечення аудиту фінансових результатів залишається недостатньо

розкритою та систематизованою. На основі аналізу цих досліджень було визначено, що інформаційне забезпечення аудиту фінансових результатів ТОВ «АПОГЄЙ» та процес збору аудиторських доказів можуть бути розширені та структуровані за такими категоріями:

1. правовстановлюючі документи: установчі документи, накази про облікову політику, протоколи загальних зборів акціонерів тощо;
2. первинні документи-документи, які є підставою для бухгалтерського обліку операцій з продажу (надання) продукції (товарів, послуг); документи, які є підставою для прийняття та обліку продукції (товарів, послуг); документи, які є підставою для прийняття до обліку та оформлення операцій з продажу (надання) продукції (товарів, робіт, послуг); документи, що є підставою для затвердження та реєстрації господарських операцій, пов'язаних з формуванням та використанням фінансових результатів; прибуткові касові ордери, видаткові касові ордери, платіжні відомості, квитанції тощо), банківські виписки за гривневими та валютними рахунками; виписки з банківських рахунків у гривні та іноземній валюті (наприклад, рахунки-фактури, платіжні доручення);
3. бухгалтерські книги: журнали-ордери та виписки з них, баланси, головні книги; виписки та головні книги;
4. бухгалтерська та податкова звітність: форма № 1 «Баланс», форма № 2 «Звіт про фінансові результати», декларація з податку на прибуток, декларація з податку на майно;
5. інформація аналітичного та синтетичного обліку [41];

Відповідно до МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності», аудитор має розробити стратегію для перевірки об'єкта аудиту. Спершу необхідно оцінити систему внутрішнього контролю, після чого аудитор переходить до етапу планування, результатом якого є підготовка аудиторського плану [21].

Планування аудиту доходів і фінансових результатів має здійснюватися відповідно до вимог МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності». Для

ефективного проведення аудиторської перевірки аудитор повинен чітко сформулювати мету аудиту, визначити ключові завдання, окреслити об'єкти перевірки, встановити джерела необхідної інформації, а також спланувати основні етапи аудиту та визначити відповідні аудиторські процедури. Загальні етапи процесу планування аудиту доходів і фінансових результатів представлені на рисунку 3.1:

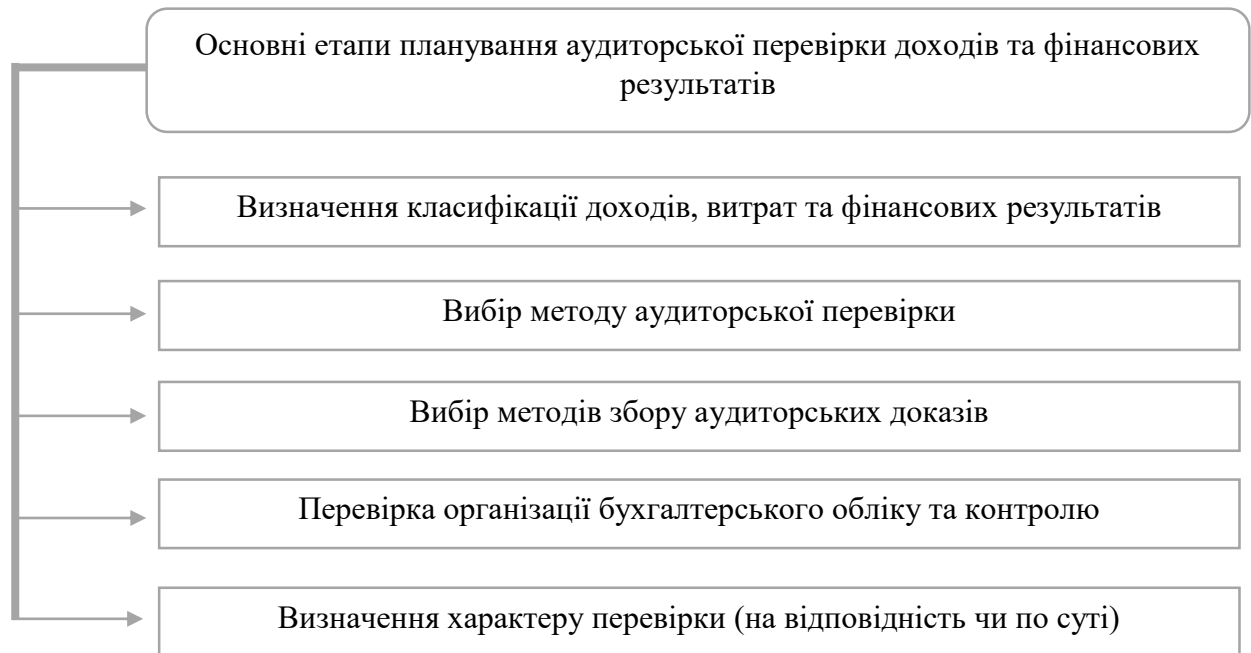

Рис 3.1. Основні етапи планування аудиторської перевірки доходів та фінансових результатів

Джерело: складено автором за даними [25]

На етапі планування застосування аналітичних процедур дозволяє виявити нестандартні ситуації в діяльності підприємства та у звітності, оскільки можуть виникати помилки чи пропуски в бухгалтерському обліку та звітних даних [38]. Аналітичні процедури являють собою оцінку фінансової інформації шляхом аналізу логічних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими показниками. Також ці процедури включають необхідне дослідження виявлених коливань чи взаємозв'язків, які суперечать іншій релевантній інформації або значно відрізняються від очікуваних показників.

Додаткові рекомендації щодо аналітичних процедур надані в МСА 520 «Аналітичні процедури».

Загалом, узагальнюючи результати досліджень, присвячених підходам до організації аудиторської перевірки доходів та фінансових результатів підприємств, можна дійти висновку, що організація такої перевірки має включати дотримання основних етапів планування аудиту. Це включає перевірку організації бухгалтерського обліку та контролю доходів, витрат і фінансових результатів, визначення класифікації доходів і витрат, вибір методів аудиту, а також визначення характеру перевірки (на відповідність чи по суті). Аудитор повинен пройти кілька послідовних стадій: організаційну, підготовчу, технологічну та завершальну [51]. Основні заходи організаційного та підготовчого етапів аудиту доходів і фінансових результатів діяльності ТОВ «АПОГЄЙ» подано в табл. 3.6:

Таблиця 3.6

Початково-організаційний етап проведення аудиту доходів та фінансових результатів діяльності ТОВ «АПОГЄЙ»

№	Назва стадії	Зміст
1	2	3
1	Встановлення контактів із замовником	Визначення осіб відповідальних за проведення аудиту та обговорення основних питань пов'язаних із аудитом доходів і фінансових результатів.
		Збір попередньої інформації про підприємство, його фінансовий стан, обсяг діяльності та ключові показники.
2	Укладання договору на проведення аудиту	Погодження умов договору, в тому числі, обсягу робіт, строків виконання, вартості послуг, відповідальності сторін.
		Підписання договору на проведення аудиту відповідно до узгоджених умов.
3	Визначення загальної стратегії аудиту	Формулювання мети та завдань аудиторської перевірки відповідно до специфіки доходів та фінансових результатів підприємства.
		Визначення основних об'єктів аудиту (наприклад, дохідні та витратні операції, формування фінансових результатів, облік та звітність).

Продовження таблиці 3.6

1	2	3
4	Попередній аналіз облікової політики підприємства	Ознайомлення з обліковою політикою та її відповідністю стандартам бухгалтерського обліку.
		Виявлення потенційних ризиків та обмежень, що можуть вплинути на достовірність фінансових результатів.
5	Оцінка системи внутрішнього контролю	Проведення попередньої оцінки ефективності внутрішнього контролю за доходами, витратами та обліком фінансових результатів.
		Оцінка рівня надійності системи внутрішнього контролю для планування обсягу аудиторських процедур.
6	Розробка плану аудиту	Визначення етапів аудиторської перевірки та розробка детального плану аудиторських процедур.
		Обрання методів збору аудиторських доказів, які дозволять належним чином перевірити доходи та фінансові результати.
7	Визначення потреби в залученні експертів	Оцінка необхідності залучення сторонніх спеціалістів (наприклад, податкових консультантів чи юристів) для вирішення окремих питань, пов'язаних з аудитом.

Джерело: складено автором за даними ТОВ «АПОГЕЙ» (Додаток 10)

На технологічному етапі аудитор здійснює виконання запланованих процедур згідно з визначеним порядком. У разі потреби, план аудиту може бути скоригований під час цього етапу. На завершальному етапі, після отримання достатнього обсягу аудиторських доказів, аудитор готує письмову інформацію для клієнта про результати перевірки, узгоджує висновки з клієнтом і складає та підписує аудиторський звіт [5] .

3.3. Економіко-статистичне моделювання та прогнозування фінансових результатів підприємства

Економіко-статистичне моделювання та прогнозування фінансових результатів підприємства — це науковий підхід до аналізу, оцінки та

прогнозування фінансового стану підприємства на основі статистичних даних та економічних моделей. Цей процес включає використання математичних, економічних і статистичних методів для вивчення фінансових показників, оцінки поточного стану підприємства та передбачення його майбутніх результатів.

Основними етапами економіко-статистичного моделювання є:

- збір та обробка даних, що включає фінансові звіти, баланси, дані про доходи, витрати, активи та зобов'язання;
- аналіз даних – визначення ключових показників, таких як рентабельність, ліквідність, фінансова стійкість;
- створення моделей – використання статистичних методів (регресійний аналіз) для моделювання;
- прогнозування – оцінка майбутніх фінансових результатів за різними сценаріями;
- оцінка ризиків та прийняття рішень – визначення потенційних ризиків і розробка стратегічних рекомендацій.

Економіко-статистичне моделювання та прогнозування необхідне для ефективного управління підприємством, оскільки допомагає встановлювати реалістичні цілі та визначати ресурси, необхідні для їх досягнення. Воно дозволяє оцінювати потенційну віддачу від інвестиційних проєктів, виявляти можливі фінансові проблеми та запобігати кризовим ситуаціям. Крім того, цей процес забезпечує обґрунтовані дані для прийняття управлінських рішень, сприяючи зниженню ризиків та покращенню фінансових показників.

Прогнозування фінансових результатів є важливим через можливість оцінити прибутковість та фінансову стійкість підприємства, що забезпечує безперервність його діяльності. Завдяки цьому підприємство може адаптуватися до змін на ринку, швидко реагувати на нові виклики, залишаючись конкурентоспроможним. Моделювання також формує основу для стратегічного планування та розвитку, дозволяючи будувати довгострокові плани та впроваджувати інновації. Таким чином, економіко-

статистичне моделювання є незамінним інструментом управління, який підтримує фінансову стабільність і конкурентоспроможність підприємства в умовах динамічного ринку.

Отже, апріорний аналіз діяльності підприємства, коло чинників, що впливають на її ефективність та досліджуваний результативний показник і фактори представлені в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Показник ефективності діяльності підприємства, що займається ремонтом та обслуговуванням ліфтів та фактори, що на нього впливають

№ з/п	Показники	Умовні позначення
1	2	3
1	Рентабельність продажу, %	У
3	Тривалість 1 оберту КЗ, днів	X1
4	Частка маржинального доходу в чистому доході, %	X2
6	Трудомісткість (зарплато місткість) продукції, грн/грн	X3
7	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	X4

Джерело: складено автором за даними ТОВ «АПОГЕЙ» (Додаток 11)

Сформована вихідна інформацію для побудови регресійної моделі впливу факторів на ефективність діяльності підприємства наведена в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Вихідна інформація щодо кореляційно-регресійного аналізу

Рік, квартал	у	X1	X2	X3	X4
	Рентабельність продажу, %	Тривалість 1 оберту КЗ, днів	Частка МД в ЧД, %	Трудомісткість, грн/грн	Коефіцієнт абсолютної ліквідності
1	2	3	4	5	6
2018	3,59	41,51	5,57	0,00	0,01
2019	6,33	25,90	8,60	0,02	0,19
2020	-2,56	42,58	-10,34	0,06	0,06
2021	0,30	27,94	49,20	0,06	0,19
2022	0,03	67,71	16,37	0,12	0,13
2023	0,04	75,95	10,01	0,14	0,11

Джерело: складено автором за даними ТОВ «АПОГЕЙ» (Додаток

8,9,12,13,14,15)

Отримана первинна (чотирьох) факторна модель після проведеного кореляційно-регресійний аналізу була «гарна», але є незначущий фактор, а саме X_2 , що дорівнює 0,726962703, тому виключивши його зробили остаточну (трьох) факторну модель. Основні результати щодо кінцевої моделі наведені в таблицях (3.9-3.11).

Таблиця 3.9

Регресійна статистика

№ з/п	Показник	Значення
1	2	3
1	Множинний R	0,973613754
2	R-квадрат	0,947923742
3	Нормований R-квадрат	0,869809354
4	Стандартна помилка	1,13722902
5	Спостереження	6

Джерело: складено автором за даними ТОВ «АПОГЕЙ» (Додаток 16)

Маємо двох факторну модель з множинним R, що дорівнює 0,97, тому ми можемо оцінити тісноту зв'язку між результативною ознакою і включеними в модель факторами як дуже високу.

Таблиця 3.10

Оцінка значущості регресійної моделі

Показник	F	Значущість F
1	2	3
Регресія	12,13507229	0,077088408
Залишок		
Усього		

Джерело: складено автором за даними ТОВ «АПОГЕЙ» (Додаток 16)

Побудована модель є надійною, бо отриманий розрахунковий рівень значущості F-критерію наближений до заданого рівня, тобто до 0,05.

Таблиця 3.11

Результати щодо формування регресійної моделі залежності рентабельності продажу від чинників

Показник	Коефіцієнти	t-статистика	P-значення
1	2	3	4
Y-пересечение	-10,09625958	-3,272713749	0,08203938
Переменная X 1	0,319986834	4,167944711	0,053027484
Переменная X 3	-148,672539	-5,290741448	0,033917484
Переменная X 4	54,56257726	4,679268909	0,042763125

Джерело: складено автором за даними ТОВ «АПОГЕЙ» (Додаток 16)

Отримана регресійна модель:

$$Y = a_0 + a_1 X_1 + a_2 X_2 + \dots + a_m X_m \quad (3.1)$$

$$Y = -10,096 + 0,320X_1 - 148,673X_3 + 54,563 X_4$$

Маємо регресійну модель, де:

Y – рентабельність продажу;

Змінна X_1 – Тривалість 1 оборту КЗ;

Змінна X_3 – трудомісткість (зарплато місткість) продукції;

Змінна X_4 – Коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Визначені коефіцієнти еластичності за результатами РКА, зазначені нижче.

$$E_i = a_i \frac{\bar{X}_i}{\bar{Y}}, \quad (3.2)$$

$$E_{x1} = 0,320 * (46,93/1,29) = 11,64$$

$$E_{x3} = -148,673 * (0,07/1,29) = -8,07$$

$$E_{x4} = 54,563 * (0,12/1,29) = 5,08$$

Коефіцієнт еластичності (E) відображає відсоткову зміну результативного показника у відповідь на зміну факторного показника на 1%.

Чим вище значення цього коефіцієнта, тим сильніший вплив відповідного фактору на результативний показник. За отриманими даними можемо побачити, що при збільшенні тривалості одного оборту кредиторської заборгованості на 1 %, рентабельність продажу збільшується на 11,64 %, при зростанні трудомісткості на 1 %, рентабельність продажу знижується на 8,09%, а при збільшенні коефіцієнта абсолютної ліквідності на 1 % рентабельність продажу збільшується на 5,08%.

Висновки до 3 розділу

На досліджуваному підприємстві було проведено аналіз доходів та фінансових результатів із використанням системи фінансових показників. У межах роботи здійснено розрахунок ключових показників діяльності ТОВ «АПОГЄЙ», що дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності. На основі результатів аналізу доходів і фінансового стану ТОВ «АПОГЄЙ» розроблено рекомендації для покращення управління доходами та зміцнення фінансового стану підприємства.

Під час аудиту операцій, пов'язаних з обліком доходів і фінансових результатів, було визначено мету, предмет та об'єкти перевірки, а також окреслено основні завдання й джерела інформації для проведення аудиту. У ході перевірки було встановлено нормативно-правову базу, яка регламентує проведення аудиторської перевірки фінансово-господарської діяльності підприємства. Ця нормативна база забезпечує цільове спрямування аудиту та його проведення відповідно до міжнародних стандартів з метою отримання необхідної інформації для оцінки стану бухгалтерського обліку.

У процесі дослідження було розроблено економіко-математичну модель, засновану на фінансових показниках підприємства.

ВИСНОВКИ

Дослідження, проведені в межах кваліфікаційної роботи щодо обліку, аудиту доходів і фінансових результатів діяльності підприємств, дозволяють зробити висновки, що дохід – це надходження грошових коштів і матеріальних цінностей, які підприємство отримує за певний період. Основним показником ефективності діяльності компанії є прибуток, на величину якого значно впливає рівень доходів. Прибуток виступає ключовим фінансовим джерелом розвитку підприємства і визначає перспективи його функціонування. Стабільна фінансова позиція забезпечує зростання конкурентоспроможності, сприяє залученню зовнішніх інвестицій. Водночас збитковість, яка спостерігалася в останні роки, підкреслює важливість подальшого вивчення цього питання.

Питання економічної сутності доходів і фінансових результатів підприємства широко висвітлено в роботах багатьох відомих економістів. Однак, навіть сьогодні серед науковців немає єдиної та чіткої позиції щодо визначення цього поняття. Тому проблема економічної сутності доходів залишається актуальною і потребує подальшого дослідження.

Аналіз нормативно-правової бази, що регулює облік, аналіз і аудит доходів та фінансових результатів діяльності підприємства, є надзвичайно важливим аспектом, адже ефективність функціонування будь-якого суб'єкта господарювання залежить від законодавчих норм, які визначають правові та економічні відносини підприємства з державою, іншими організаціями, трудовим колективом тощо. У ТОВ «АПОГЕЙ» бухгалтерський облік і звітність організовуються відповідно до чинного законодавства та внутрішніх регламентуючих документів.

Товариство з обмеженою відповідальністю «АПОГЕЙ» самостійний суб'єкт господарювання, що є господарською організацією, яке засноване шляхом внеску учасника для здійснення підприємницької діяльності та отримання прибутку на засадах повного господарського розрахунку,

самофінансування та самоокупності. ТОВ «АПОГЕЙ» займається виробництвом, ремонтом та технічним обслуговуванням підйимального та вантажно-розвантажувального устаткування понад 10 років. Основною метою підприємства є здійснення господарської діяльності з метою отримання прибутку, в порядку передбаченому законодавством України. Для забезпечення ефективної роботи підприємство залучає висококваліфікованих фахівців.

На підприємстві впроваджено автоматизовану систему ведення бухгалтерського обліку. Для цього використовуються такі програмні засоби, як «BAF 8.3.18.1627» та «М.Е.Дос.». Використання автоматизованих рішень значно полегшує роботу бухгалтерів. Фінансова звітність на досліджуваному підприємстві формується згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Її основною метою для ТОВ «АПОГЕЙ» є забезпечення користувачів повною, достовірною та об'єктивною інформацією про фінансовий стан і результати діяльності підприємства для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Ефективна організація обліку доходів і фінансових результатів на підприємстві відіграє ключову роль, оскільки забезпечує впорядкування даних, прозорість і достовірність інформації про здійснені операції. Проаналізовано підходи до відображення доходів і фінансових результатів у системі бухгалтерських рахунків на прикладі ТОВ «АПОГЕЙ», що підвищує інформативність облікової системи. Встановлено, що облік операцій з доходами і фінансовими результатами здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства, без порушень.

Розроблено ключові заходи для покращення організації обліку доходів та фінансових результатів на ТОВ «АПОГЕЙ». Питання, пов'язані з обліком доходів і фінансових результатів, а також можливостями їх вдосконалення, є настільки об'ємними, що вони продовжують залишатися актуальними для численних наукових досліджень і потребують подальшого вивчення.

Досліджено мету, предмет і об'єкти аудиту операцій, пов'язаних з обліком доходів та фінансових результатів, а також визначено ключові завдання та джерела перевірки. Проаналізовано нормативно-правову базу, якою керується аудитор під час перевірки фінансово-господарської діяльності підприємства. Аудиторська перевірка фінансових результатів є однією з найскладніших, оскільки охоплює всі аспекти фінансово-господарської діяльності підприємства.

Процес аудиторської перевірки операцій з обліку доходів та фінансових результатів діяльності підприємства можна умовно розділити на чотири етапи: підготовчий, проміжний, основний і заключний. Під час першого етапу визначаються ключові напрями перевірки, укладається договір і складається план. На другому етапі проводиться детальний аналіз системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю. Третій, основний етап передбачає фізичну перевірку активів підприємства та документальну перевірку облікових рахунків і фінансової звітності. На заключному етапі готується звіт за результатами аудиту та формується аудиторський висновок щодо достовірності перевіреної звітності.

Для дослідження взаємозв'язку між фінансовим результатом та факторами, що впливають на його величину, в рамках аналізу було створено економіко-математичну модель, побудовану на основі фінансових показників підприємства із застосуванням методів кореляційно-регресійного аналізу. Економіко-математичні методи є одними з найпоширеніших інструментів для проведення стратегічного аналізу, планування та управління діяльністю підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросова О.Ф. Облік доходів та фінансових результатів підприємства. *Вісник Запорізького національного технічного університету*. 2015. № 14. С. 22-24
2. Ануфрієв В.Є. Облік формування фінансового результату і розподілу прибутку організації. *Бухгалтерський облік*. 2015. №10. С. 101-108.
3. Аудиторські докази : *Міжнародний стандарт аудиту 500*: офіційний веб-сайт. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf
4. Блонська В.І. Прибуток - особливості його формування та використання в ефективному управлінні підприємством. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 21.5. С. 179-184.
5. Болдуєв М. В. Методичне забезпечення порядку складання аудиторського висновку про бухгалтерську звітність. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2016. № 2 (89). С. 47– 52.
6. Будько О.В., Спекова О.Р. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 3 (14). С. 411-416.
7. Візіренко С.В., Пімкіна Г.В. Організація і методика виконання процедур аудиторської перевірки фінансових результатів діяльності підприємства. *Міжнародний науково-виробничий журнал*. 2018. № 1 (38). С. 178–185.
8. Гончар Л.А. Аудит фінансових результатів діяльності підприємства: проблеми та шляхи вирішення. *Молодий вчений*. 2016. № 3 (30). С. 52–55.
9. Господарський кодекс України : кодекс України від 16 березня 113 2003 р. № 436 – VI (зі змінами і доповненнями). Верховна Рада України Відомості Верховної Ради України. 2003. №18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 12.01.2022).

10. Гуменюк О. О. Особливості проведення аналізу фінансового стану підприємства. *Інноваційна економіка*. 2016. № 7–8. С. 147–152. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2016_7-8_27.
11. Давидюк Т.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник . Харків. Видавничий дім «Гельветика». 2016. 392с.
12. Дідик Д. Д. Аудит фінансових результатів діяльності підприємства. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток соціально-економічних систем в геоekonomічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування»*. 2017. С. 77–78.
13. Дудаш І.І., Даньків Й.Я. Удосконалення обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства. *Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки: Збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і оподаткування»*. випуск 8 (2018). Ужгород. Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. С. 68-74.
14. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність: практикум. Вінниця: ВНТУ. 2017. – 143 с.
15. Задорожний З.М., Омецінська І. Проблемні аспекти обліку фінансових результатів у будівництві. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Вип. 3. С. 225–237. URL: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.03.225>
16. Зінченко О.В. Бухгалтерський облік: у схемах і таблицях: навч. посібник. Київ. «Центр учбової літератури». 2017. 340 с
17. Калабухова С.В. Вплив облікової політики на аналітичні показники фінансової звітності підприємства. *Міжнародна науковопрактична Інтернет-конференція «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»*. 2017. С. 127–130. URL: <http://ir.kneu.edu.ua>.
18. Карп'як Я. С. Організація бухгалтерського обліку витрат, доходів і фінансових результатів суб'єкта господарювання. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2014. № 794. С. 172–180.

19. Карпенко Є. А., Шийка Г. І. Облік доходів від реалізації за міжнародними та національними стандартами. *Інфраструктура ринку*. 2018. №17. С. 441- 446
20. Карченкова О.Л., Шендригоренко М.Т. Типові помилки в обліку фінансових результатів підприємства: виявлення і запобігання. *Економіка та суспільство*. 2018. № 14. С. 912–915.
21. Колісник Г. М., Слюсаренко В. Є. Аудит : навч. посіб. Ужгород, ДВНЗ «УжНУ», 2015. 296 с.
22. Крот Ю. М. Інформаційне забезпечення та організаційнометодична побудова процесу аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 6(3). С. 112-117.
23. Кудіна О. М. Напрями удосконалення обліку доходів, витрат та фінансових результатів на підприємстві. *Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця : матеріали міжнарод. наукової конф.* 31 трав.-1 черв. 2018 р. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – С. 79-81.
24. Литвиняк А.Є Сутність та завдання обліку доходів на підприємстві. Актуальні проблеми та перспективи обліку, аналізу та контролю в соціальноорієнтованій системі управління підприємством: *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Полтава.2019. С. 165-168
25. Лубенченко О. Е., Василюк М. М. Організаційні засади аудиту фінансової звітності в Україні. *Статистика України*. 2019. № 2. С. 92–97.
26. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник. Запоріжжя : ЗДІА, 2018. 602 с.
27. Макаренко А. П., Ярданова Т. Г. Розробка програми аудиту виробничих запасів. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2015. Вип. 2 (11). С. 40–48.

28. Малишкін О. І. Облік і аудит податків в Україні: теорія, методологія, практика: навч.-практ. посіб. / Міжгалузева академія управління. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 375 с.
29. Меліхова Т. О. Удосконалення обліку доходів від реалізації товарів, як інструмент ефективного управління підприємством. Ефективна економіка. - 2019. - № 2. URL: : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_2_28
30. Мельник Т. Г. Проблеми визнання і відображення в обліку доходів підприємства. *Молодий вчений*. 2020. № 12(2). С. 150-154.
31. Мельник Т. Ю. Формування інформаційних ресурсів управлінського обліку для контролювання фінансових результатів підприємства. *Молодий вчений*. 2015. № 8 (23). Частина 2. С.63-68.
32. Мелень О. В., Полтавець О. В. Фінансові результати діяльності підприємства: визначення, класифікація, управління. *Вісник НТУ «Харківський політехнічний інститут»*. Серія: Економічні науки. 2017. № 46 (1267). С. 109 -114.
33. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
34. Мілько Л.В., Хотенчук Я.А. Облік фінансових результатів підприємства та формування фінансової звітності. *Київ: науково-інформаційний центр «Знання»*.2013. 320 с.
35. Назаренко О. В., Лукаш Р. В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 19–25. URL: [10.32702/2306-6814.2018.22.19](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2018.22.19)
36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (дата звернення 02.12.2024)

37. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 01.12.2024)
38. Огійчук М. Ф., Новіков І. Т., Рагуліна І. І. Аудит: організація і методика: навч. посіб. Київ : Алерта, 2010. 584 с.
39. Онищенко О.В., Костогриз А.В. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 6. С. 714-718.
40. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>. (дата звернення 03.12.2024)
41. Планування аудиту фінансової звітності : *Міжнародний стандарт аудиту 300*: офіційний веб-сайт. URL: http://apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_1_all.pdf.
42. Подмешальська Ю. В. Бухгалтерський облік: навч.–метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА. 2017. 400 с. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view.
43. Полятикіна Л. І. Формування та облік доходів і витрат підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. Ужгород :УНУ. 2020. Вип. 33. Ч. 2. С. 36-40. URL:<https://repo.snau.edu.ua:8080/xmlui/handle/123456789/9356>
44. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: закон України від 21.12.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 21.04.2020).
45. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 12.01.2022).

46. Пчелинська Г. В., Кирилова М.В. Сучасна проблематика обліку фінансових результатів за видами діяльності підприємства. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2020. № 6. С. 97-102.
47. Реслер М. В., Арович М. В. Методика проведення аудиту власного капіталу на підприємстві. *Науковий вісник Мукачівського державного університету Серія «Економічні науки»*. 2017. № 22 (17). С. 280–283.
48. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник. К.: КНЕУ. 2015. – 258 с. URL: <http://lib.istu.edu.ua/index.php?p=23&id=404&par>
49. Сотник Н.С. Облік фінансових результатів діяльності підприємств відповідно для потреб управління. *Облік, аналіз і контроль в умовах сучасних концепцій управління економічним потенціалом і ринковою вартістю підприємства: зб. наук. пр. ЖНАЕУ. Т. IV. Ч. II*. 2017. С. 108–111.
50. Татар М. С. Облік і аудит доходів і витрат підприємств в умовах глобальних викликів. *Часопис економічних реформ*. 2020. № 4. С. 67-75.
51. Усач Б. Ф., Душко З. О., Колос М. М. Організація і методика аудиту: підручник. К. : Знання. 2015. 295 с.
52. Цилюрик Г.І. Економічний зміст та порядок визнання доходів операційної діяльності. *Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи*. 2018. С 166-169.
53. Подолянчук О.А. Облік доходів підприємств: теорія та практика. *Монографія. Вінниця. ГД «Едельвейс»*. : К. 2017. – 272с.
54. Шинкаренко Д.В., Беренда Н.І. Особливості аудиту та аналізу фінансових результатів. *Причорномірські економічні студії*. 2017. № 16. С.181–185.

ДОДАТКИ